

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENE

Izbeja vsak dan sjetraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 871

Močni letalski napad na Malto

Tudi v Egiptu so bili trdi letalski boji — Skupno je bilo sestreljenih 31 angleških letal

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na egiptovskem bojišču so nemški lovci v trdih bojih sestrelili devet letal. Dve nadaljni je zbil protiletalsko topništvo.

Sovražno letalstvo je v noči 13. t. m. izvedlo napad na Tobruk, med katerim je eno letalo zadeto od obrambe treščilo v morje.

Močni oddelki osnih bombnikov so nadaljevali z očividnimi uspehi napade na letališča Mikabba in Hal Far. Spremljevalni lovci, ki so bili neprestano zapleteni v boje z velikimi skupinami »Spitfirejev«, so 19 »Spitfirejev« sestrelili. Zadnja dva dni se štiri naša letala niso vrnila iz bojov.

Zadnjo noč so nasprotna letala spuščala bombe na Catanijo in obstreljevala Gerbini; žrted ni.

V srednjem Sredozemlju je angleška podmornica torpedirala in potopila par-

nik, ki je vozil 400 angleških ujetnikov. Osebe, ki se je velikodušno žrtvovalo pri reševanju, je doslej rešilo 271 brodolomskih ujetnikov.

Ena naša podmornica, ki je delovala na Atlantskem morju, se ni vrnila. Velik del posadke je ujet. Rodbine so bile obveščene.

Italijanski letalski general odlikovan

Področje vojnih nastopov, 14. okt. AS. Nemški letalski maršal Kesselring je v Hitlerjevemu imenu te dni na področju vojnih nastopov v Severni Afriki podelil odlikovanje železnega križa drugega razreda generalu letalske brigade Mariju Boschiju, intendantu V. letalskega oddelka, in sicer v priznanje za sodelovanje pri posređenih zadnjih bojnih nastopih na egiptovskih tleh.

Nezadovoljstvo z angleškim vojskovanjem

Zeneva, 14. okt. AS. Vojne metode, ki jih je imelo doslej angleško vrhovno poveljstvo, so izzvale polemike na obeh straneh Atlantskega morja. Kritiki se ne obračajo samo na odgovorne ljudi, ampak tudi na politično vodstvo. Tako se je na primer izvedelo, da je odprto pismo v reviji »Life«, ki pravi, da se Amerikanci ne bodo borili za ohranitev Anglije in njene imperije, izzvala protest lorda Halifaxa. Protest angleškega veleposlanika pa je izzval še drugo odprto pismo v isti reviji, v katerem je rečeno, da bo Amerikancem zadosteno šele tisti dan, ko bo Anglija napela vse svoje sile za skupno stvar. Amerikanci pa ne kritizirajo edino zadržanja in metod Anglije na vojaškem področju, kajti znani vojaški kritik Liddle Hardt je napisal v svoji novi knjigi, da je taktika angleškega vrhovnega poveljstva le vrsta napak in četudi bi postala angleška armada številnejša in močnejša kakor danes, bi nikdar ne mogla premagati nemške armade in je zato misel na pošiljanje vojaštva v Evropo in na ustanovitev drugega bojišča le utopija. Hardtova trditev je po-

vzročila velik gnev med letalskimi strokovnjaki, ki trde, da Anglija lahko zmaga s svojim letalstvom. Polemika se ni ustavila pri tem. Angleški vojaški večak Quigley zelo resno kritizira v reviji »Ford Nightly Review« metode angleškega poveljstva, s katerimi Angleži nameravajo poraziti sile Osi: propagandno blokado in bombardiranje Nemčije. Quigley pravi, da je angleška propaganda nezadostna, ker ponavlja stara gesla, ki so že obrabljena in izvirajo iz prejšnje svetovne vojne. Blokada je zgrešila svoj cilj, ker pozablja, da moderna armada čisto lahko živi na zasedenih pokrajinah in da letalski napadi ne dosegajo svojega namena. Izkušnje so namreč pokazale, da lahko narode težko škodo civilnemu prebivalstvu, vojne tovarne pa so navzlic angleškim bombam nepoškodovane. Quigley nato svetuje angleškemu poveljstvu, naj preneha z letalskimi napadi ter ga opozarja na težke moralne posledice, ki izhajajo iz letalskih napadov na civilno prebivalstvo, katero se ne more braniti.

Wilsonove točke so bile hinavske

Berlin, 14. okt. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« odgovarja govorniku bostonskega radia, ki je dejal, da bi morali združeni narodi za doseg zmagave uporabiti 14 Wilsonovih točk. List navaja pred nedavnim objavljen članek italijanskega zunanega ministra grofa Ciana v reviji »Rim-Berlin-Tokio«, kjer izrecno poudarja dejstvo, da je osnova fašistovskega gibanja v popolnem nasprotju s državami in nasilno politiko, vsiljeno v versailleski pogodbi,

politiko nadoblasti, ki je s pomočjo hinavske Wilsonove ideologije omogočila Angliji in Franciji, da sta po prvi svetovni vojni izrinili druge narode Evrope in si sami prilastili vse bogastvo. »Völkischer Beobachter« pa pravi, da so v Wilsonovih časih evropski narodi resnično verjeli, da bodo Združene države spremenile Evropo v zemeljski raj, toda po sklenjenem premirju so vsi ti upi splahneli.

Brzejavka ministra Zaharijeva

Rim, 14. okt. AS. Bolgarski trgovinski minister Nikolaj Zaharijev je ob odhodu iz Italije poslal ministru za zamenjave in valute, čigar gost je bil pri svojem bivanju v Italiji, naslednjo brzejavko: »Ko s svojimi spremljevalci zapuščam mejo Vaše lepe države, se vam z njimi vred prisrčno zahvaljujem za gostoljubnost, ki ste nam jo nudili med našim obiskom v Vaši zgodovinski prestolnici. Ta obisk je vtisnil v nas neizbrisljiv spomin in močan vtis na stvariteljsko silo italijanskega polotoka, na njegovo disciplino, na njegovo organizacijo, kakor tudi na njegovo trdno odločenost, nadaljevali borbo do končne zmage. Posebno sem srečen, da sem imel priložnost razpravljati z Vami o najvažnejših gospodarskih vprašanjih za naši dve državi s skupno željo, da bi dosegli znane uspehe. Hočem vam, dragi tovariši in prijatelji Riccardi, še enkrat izraziti svojo hvaležnost za pripravnost in naklonjenost, ki ste nam jo izkazali. Prosim Vas, bodite zvesti tomač izrazov moje vdanosti in spoštovanja do Duceja ter izročite Vašim tovarišem izraze mojega najlepšega spomina.«

Kitajci ne zaupajo Anglosasom

Sanghaj, 14. okt. AS. Tukajšnji tisk pripisuje velik pomen uspehom osnih podmornic ter posebej omenja delovanje italijanskih podmornic v raznih oceanih. Kitajski listi so polni pohvale in občudovanja nad podvigom italijanske podmornice »Barbarigo«. Kitajski listi pripisujejo tudi velik pomen bojišču v Severni Afriki in poudarjajo, da je kakor povsod drugod Os tudi tukaj pripravljena na vse dogodke. Isti listi omenjajo, da je angleški imperializem vedno v prvi vrsti izrabljaj Kitajsko. Anglija je prisilila Kitajsko po vojni k podpisu ponižujoče pogodbe opija, in Združene države so iznašle hinavske načine za večno zasužnjenje Kitajske. Če te države po stoletnih napakah niso mogle doseči miru, se pač morajo Angloamerikanci danes odpovedati izgubljenim pravicam in ne smejo siliti Kitajcev, naj se še enkrat zanje bore. Kitajci že predobro poznajo Angleže in Amerikane in tudi voditelji v Chungkingu nimajo več nobenega zaupanja v anglosaške obljube.

Vrenje v Južni Afriki

Lorenza Marques, 14. okt. AS. Zadnje dni je bilo opaziti veliko razgibanost med odgovornimi političnimi osebnostmi v Južni Afriki. Bilo je mnogo govorov, ki so jim takoj sledili odmevi. Predsednik vlade general Smuth je govoril po radiu ter je eporočil ustanovitev direktorija za nadzor

nad civilno in vojaško prekrbo, da bi se čimbolj razbremenil ladijski prevoz, ker osne podmornice potapljaajo čim več ladij. Tudi finančni minister Holmeyer je govoril, da je treba preprečiti nevarnost opozicije, ki vedno bolj grozi. Policija je izročila nad 50 pripadnikov opozicije sodišču zaradi veleizdaje.

Angleška pozornost se obrača v Severno Afriko

Stockholm, 14. okt. AS. Pozornost angleškega tiska je spet obrnjena na položaj v Severni Afriki. »Ewening News« pravi, da je bila za Anglijo velika nesreča, ker angleške sile niso mogle odbiti italijansko-nemških sil pri zadnjem velikem napredovanju Osi v Egiptu. List izraža dvom nad bodočnostjo in se boji, da je zdaj že prepozno, da bi jih mogli zadržati.

Nov hrvatski ravnatelj za varnost

Zagreb, 14. okt. AS. Poglavnik je s svojim dekretom razrešil Kvaternika dolžnosti generalnega ravnatelja za varnost in je imenoval na njegovo mesto dr. Zimmermana.

Nov udarec angleškemu ladjevju

Nemške podmornice so potopile 18 ladij s 143.000 tonami — Nemško napredovanje ob cesti Majkop—Tuapse — Sovjetski protinapadi v Stalin-gradu in na donskem bojišču odbiti

Hitlerjev glavni stan, 14. okt. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje posebno vojno poročilo:

Nemške podmornice so spet uničile hitre in dragocene sovražne ladje za prevoz čet. Pred Kapstadtom so potopile 23.436 tonski angleški potniški parnik »Orca« in med Fretownom in Kapstadtom angleško-kanadski potniški parnik »Duchess of Atholl«, ki je imel 20.119 ton. Obe hitri ladji, ki sta prevzale devet do deset tisoč mož z orožjem vred, sta prevzale moštvo v Egipt in na Srednji vzhod. V istem morju sta bili potopljene dve nadaljni ladji s 17.425 tonami, tako da je zgubil sovražnik pred južnoafriško obalo znova 61.000 ton ladjevja. Čeprav naraščajoče hude jesenske nevihte močno ovirajo nastope, so druge podmornice v severnem Atlantskem morju v več trajajočih zasledovalnih bojih potopile iz naloženih in močno zavarovanih spremljav, namenjenih v Anglijo, 14 ladij s skupno 28.000 tonami in še poškozovale s torpedi dve nadaljni ladji. Tako je nasprotnik v zadnjih starih dneh znova zgubil pred Novo Fundladijo in Rtičem dobre nade 18 ladij s 143.000 tonami. Pri bojih s spremljavo v severnem Atlantskem morju se je posebno odlikovala podmornica nadporočnika Trojerja, ki je iz ene spremljave potopila 8 ladij s 47.000 tonami.

Hitlerjev glavni stan, 14. oktobra Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V Kavkazu na čisti od Majkopa do pristanišča Tuapse so nemške čete ob podpori strmoglavih in rušilnih letal v naskoku zavzele nadaljne višinske grebene in gorske postojanke. Pri tem je bilo samo na odseku ene divizije zavzetih nad 100 utrjenih taborišč.

V Stalingradu in na donskem bojišču je bilo odbitih nekaj sovjetskih protinapadov in sunkov.

Vzhodno od Volge so bojna letala podnevi bombardirala čete in prevoz gradiva, ponoči pa sovjetska letališča.

Na Volgi je bila potopljena srednjevelika trgovska ladja.

Na donskem bojišču so italijanski lovci brez lastnih izgub sestrelili dve sovražni letali.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je bilo pri uničenju nekega sovražnega oporišča zavzetih 64 bunkerjev ter prijetih nekaj ujetnikov.

V Finskem zalivu so lovška letala v nizkem poletu zažgala eno sovjetsko topničarko.

Pri napadih na letalska oporišča na Malti so nemška bojna letala večeraj povzročila velika razdejavanja in požare.

V močnih letalskih bojih so nemški spremljajoči lovci brez lastnih izgub sestrelili 13 angleških lovskih letal. Eno lastno letalo je bilo sestreljeno.

V Severni Afriki so bile ves dan izpostavljene močnim napadom nemških letalskih skupin motorizirane skupine in taborišča Angležev na srednjem in južnem odseku bojišča pri El Alameinu.

Nemški lovci so pri lastni izgubi dveh letal sestrelili šest angleških lovskih letal.

Angleški bombniki so preteklo noč napadli severno nemško obalno področje. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Razdiralne in zažigalne bombe so povzročile škodo na hišah predvsem v mestu Kielu. Nočni lovci in protiletalsko topništvo ter mornarsko topništvo so po sedanjih poročilih sestrelili 10 sovražnih letal.

Lahka nemška bojna letala so večeraj pri ne-nadnih napadih v polno zadele vojaško važne naprave na angleškem kanalskem otoku Wight. Na morju vzhodno od otoka je bil z bombami poškozovan velik plavajoči dok.

Berlin, 14. okt. AS. Eden najbolj znanih nemških lovskih letalcev, stotnik Joachim Vandel, so po 75 letalskih zmagah ni več vrnil z nekega poleta nad sovražnika.

Trieste, 14. oktobra. »Il Piccolo« poroča iz Berna: Moskovski dopisniki anglosaških agencij poročajo, da vlada pri vrhovnem poveljstvu v Moskvu velika zaskrbljenost za usodo Stalingrada, ker se boje, da bo zavzet z odločilnim naskokom, ko bodo topovi končali svoje delo in ko se bo pehota vrgla v odločilni napad. Iste agencije pravijo, da so ogledniška letala opazila, kako na nemški strani prihajajo stalne okrepitve proti Stalingradu. Imenovani dopisniki pravijo, da iz Moskve, Saratova in drugih notrajnih ruskih krajev tudi Sovjeti podnevi in ponoči pošiljajo ojačenja proti Stalingradu. Iz tega se vidi, da Sovjeti v bojni pred novim nemškim napadom pošiljajo proti Stalingradu vojaštvo, ki je bilo šele pred nekaj meseci vpoklicano in je le napol izurjeno. Očividno mislijo v Moskvu, da je za obrambo Stalingrada vsak vojak dober.

Ponesrečen boljševiški izkrcevalni poskus

Berlin, 14. okt. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so večeraj divjali siloviti boji v severnozahodnem Kavkazu in na bojišču južno od Tereka. Nemški planinski oddelki so zavzeli nadaljne planinske postojanke ter nadaljevali s čiščenjem nenadno zavzetih postojank in obročev, v katerih so bile uničene sovražne skupine. Letalstvo je sestrelilo tri sovjetska letala. Med temi nastopi so se v noči na 11. oktober boljševiki skušali s petimi napadalnimi čolni izkrcati na neki točki črnomorske obale, kamor so že prispele nemške čete. Nemci so jih napadli s kopnega, z zraka

in z morja, tako da se je njihov izkrcevalni poskus popolnoma ponesrečil, tisti maloštevilni boljševiki pa, ki so prišli na kopno, so bili v boju moza proti moči likvidirani. Tudi na bojišču ob Tereku so Nemci dosegli določene cilje. V novozasedenih krajih je poteka čiščenje preostankov sovjetskih skupin. Nemška letala so na tem odseku zbijala boljševiške topniške postojanke, na zmedene sovjetske kolone pa so sipali ogenj strmoglavci in tanki, proti katerim se niso mogli uspešno braniti. Sovražnik je naredil nekaj protinapadov, ki pa so bili takoj strti.

Roosevelt zahteva nove žrtve

Rim, 14. okt. AS. Roosevelt ni mogel iti preko 450 letnice odkritja Amerike, ki ga je treba pripisovati »pogumnemu Italijanu«. Porabil je to priložnost, da je v svojem razvlečenem govoru po radiu govoril o vojni, in sicer izza zapečka svoje udobne hiše. Dejal je, da on in njegova žena globoko sočustvujeta s tistiimi starši, katerih sinovi odhajajo na daljna bojišča. »Toda«, je pojasnil, »vojaška potrebuje zelo dosti ljudi. Zato bo potrebno znižati doseganje najmanjšo starostno mejo za vojne obveznike od dvajset na osemnajst let.«

Tem novim ukrepom glede navačenja je sledila napoved prav tako strogih ukrepov za nabiranje delavcev, ki jih zahtevajo vedno večje težave z vojno izdelavo.

»Čim več naših tovarn začenja s svojim obratom,« je dalje dejal Roosevelt, »tem več milijonov

delavcev moramo poiskati. Ljudi bo treba izbirati in izuriti. Treba bo odpraviti razvado delodajalcev, da bi drug drugemu kradli delavce.«

Roosevelt je potem napovedal, da bodo moške, ki so eposebni za vojake, morale nadomestiti pri delu tudi ženske in mladoletni otroci, medtem ko bo žučni načrt tako spremenjen, da bodo dijaki lahko po nekaj ur zaposleni pri poljskem delu in po vojnih tovarnah.«

Kmetijska pridelava po priznanju samega Roosevelta preživlja najtežavnejšo dobo in se pozna, da so delovne moči zaposlene pri izdelovanju vojne blaga. »Po nabiranju kovin,« je dejal Roosevelt, »se je treba posvetiti nabiranju človeške sile.«

»Morda je,« tako je moral priznati, »najtežavnejša stvar pri reševanju tega vprašanja pomanjkanje poljskih delavcev. Vsak kmet mora upoštevati, kako pomembna je kmetijska pridelava, ki jo je po vsej pravici treba smatrati za nekaj bistvenega.«

»Ulegne se zgoditi,« je kljub temu pripomnil, »da vsa dobrohotna prizadevanja in vse pobude še ne bi zadostovale za rešitev najraznovrstnejših vprašanj. V tem primeru bo treba izdati zakonite ukrepe in bo ameriški narod, če bo to potrebno, dobil nov red.«

S tem da je napovedal novo zakonodajo za delavstvo, si gotovo ne more pridobiti naklonjenosti ameriških demokratov. Poleg raznih prišilnih ukrepov dokazuje znižanje starostne meje vojnih obveznikov od dvajset na osemnajst let, Rooseveltovo zaskrbljenost zaradi težkih izgub in zaradi obljub, ki jih je dal množicam svojih volivcev, a jih ni držal.

Končno je Roosevelt dejal, da bi lahko mnogo-kaj povedal o vojaških nastopih, vendar pa da raje molči. Pripomnil pa je vseeno, da vojski na bojišču ne poveljujejo kakšni samouki, kakor ljudje na splošno mislijo. Svoja izvajanja pa je predsednik Roosevelt končal s tem, da je napovedal kot vojaško silo celo vrsto namišljenih letal, katerih zastopniki sodelujejo v washingtonskem generalnem štabu.

Prebivalstvo Portugalske

Lisbona, 14. okt. AS. Po danes objavljenih, še nedokončnih podatkih o ljudskem štetju leta 1940 ima Portugalska 7.709.000 prebivalcev. Lisbona ima 702.000 prebivalcev.

Angleški tank, ki so ga uničile italijanske čete na egiptovskem bojišču.

Eksc. Visoki Komisar se poklonil spominu dr. Natlačena

Komaj je zvedel novico o krutem zločinu nad bivšim banom dr. Markom Natlačenom, ki je tragično padel pod strel komunističnega za-
vratnega morilca, je načelnik kabineta pri Eksc. Visokem komisarju odšel na pokojnikov dom in izrekel vdovi globoko sožalje Eksc. Gra-
ziolija.

Truplo bivšega bana, ki leži v mrliški dvo-

rani na pokopališču, je včeraj popoldne obiskal Eksc. Visoki komisar, ki se je zbrano pomudil pred krsto, v kateri so pomemski ostanke obla-
govane žrtve besnega atentata, ki je v vseh slojih prebivalstva vzbudil tako ogorčeno ne-
jevoljo.

Pogreb pokojnika bo z vsemi svečanostmi v petek ob 16.

Tako strahopetno in podlo se bore komunisti Pred oboroženimi fanti beže, koljejo pa brezbrambne ljudi

Zelo otipljiv primer komunistične strahopet-
nosti nam nudijo dogodki na Logu pri Brezovici,
kjer je nedavno prišlo do spopada med vaško
stražo in komunističnim oddelkom.

Ze teden dni so krožile med ljudmi v okolici Brezovice pri Ljubljani vesti o zbiranju komu-
nističnih tolpe. Komunistični somišljeniki so med tem časom stalno grozili poštenim ljudem, da bo tekla kri. Dne 5. oktobra so domači ljudje že v zgodnjih večernih urah opazili komunistične si-
gnale v hribu nad Dragomerjem, ki so se počasi približevali posadki vaške straže v Logu. Nekaj sto metrov od šole, kjer je bila vaška straža, jim je komunistični komandant govoril oziroma kričal o načinu napada, razpustil desetino in druge skupine z namenom, da bi prestrašili posadko. Okoli enajste ure so komunisti že obkolili šolo. Komunistični komandant je pozval fante k pre-
daji. Ti so seveda mislili na vse kaj drugega kot na predajo. Nato jih je začel komunistični kolo-
vodja preklinjati in jih še enkrat pozivati k pre-
daji. Dal jim je eno minuto časa. Fante so temu pozivu odgovorili z bombami. Komunistični ko-
mandant je nato zapodil svoje pristave v naskok ter glasno dajal povelja. Toda ta naskok se je končal zelo klavarno. Bil je odbit z bombami ob hu-
dih izgubah komunistov. Potem se je napad spet ponovil in tako je trajalo do enih ponoči. Nato so komunisti spet dali fantom četrt ure za »pre-
misleke».

Ker komunisti niso mogli vdreti v šolo, jih je začel njihov komandant zmerjati: »Tovariši na-
prej, mi smo že notri. Za železniško progo pre-
nehajte z ognjem... Odprite ogenj na cesti. To-
»

Na živilskem trgu manjša izbira gob in kostanja

Ljubljana, 14. oktobra.

Ob sredah navadni tržni dan je bil danes ča-
novim prilikam primeren. Promet je bil srednji,
dovoz vseh živilskih potrebščin srednji. Le ne-
kateri branjevi na Vodnikovem trgu so prodajali
uvoženi kostanj po 8.40 do 9.40 lir kg. To po
kakovosti. Po kostanju ni bilo za enkrat pri go-
spodinjah večjega zanimanja. Mnoge gospodinj-
so raje kupovale uvoženo grozdje, ki je po 7.30 lir
kilogram. Stalno ceno ima zelena paprika, ki jo
je še vedno na izbiro. Ljudje jo še kaj radi ku-
pujejo.

Posebno sliko je dajal danes živilski trg na
II. otoku z domačo zelenjavo in domačimi pridelki.
Neka prodajalka z ližanske ceste je pripeljala res
skrbno in vzorno vzgojeno domačo cvetačo, ki bi
pač lahko dosegla prvo odlikovanje na kakšni raz-
stavi. Ta cvetača je bila bela, čista in je posamez-
na tehtala do 3 kg. Bila je po 5 lir kg. Prav ta
cvetača kaže, kaj lahko doseže skrben, umen in
podjeten vrtnar in gojitelj raznega sočiva oziroma
zelenjave. Naprodaj je bilo še nekaj rdečih, pa
več zelenih paradižnikov. Letos so paradižniki za-
radi sončnega, ne preveč deževnega vremena lah-
ko zoreli do oktobra. Na Pogačarjevem trgu so
bili veliki jerbasi zeljnatih glav, ki so bile uvo-
žene. Na Vodnikovem trgu pa so bile naprodaj
domače zeljate glave. Mnogo je bilo dalje na-
prodaj trnovskega in krakovskega ohrova, debele
kolerabe in zelene. Lepe in zdrave endivije je bilo
v obilici.

Druga leta je bil oktober mesec, ko je bil trg
založen z domačimi jabolki. Letos prihajajo do-
mača jabolka bolj redko na trg. Pri vsaki pro-
dajalki se takoj napravi dolga vrsta kupoval-
k, katerih vsaka hoče dobiti po nekaj kilogramov
jabolk, ki so navadno slabše vrste.

Prostor za gobe je bil danes založen le z go-
hami II. vrste, to je, da ni bilo na trgu najlaht-
nejših gob. Jurčkov ni bilo, ko jih je bilo preteklo
sredo na preteg. Drugovrstne, manj žilne gobe
so bile sicer naprodaj v večji množini, toda ljub-
ljanske gospodinj-
se zanje niso toliko zanimale. Bilo je naprodaj več košar pečen-
kravjač in rjavih ježovk, tu in tam tudi kaka liščica in kak
cigan. Bilo je tudi nekaj čebularjev. Te gobe so
bile po 4-6 lir kg, ki je maksimalna cena za
jurčke določena na 12 lir kilogram.

KULTURNI OBZORNIK

Verdi: »Traviata«

Ljubljanska Opera je prišla z novo sezono; za
nekaterimi deli, ki so bila naštetna in izvajana
še v lanskem sezoni, so kot prvo letošnje predstavo
postavili na oder Verdijevo »Traviato«, našo ljubo,
staro znanko, vendar letos nekoliko predelano in
preurejeno, originalu približno, v veliki meri tudi
z novimi močmi zasledeno. Verdijeva glasba, zgod-
ba sama, edelovanje novih pevcev, razpoloženje
ob začetku sezone: vse to je privlačilo v Opero
nenavadno veliko število občinstva.

Ne da bi tajili, da je za vsako operno upravo,
ne samo pri nas, najvažnejše in od vseh vrst pev-
cev najtežje rešljivo tenorsko vprašanje; tudi ob-
činstvo samo z največjo pozornostjo zasleduje
razplet takozvane tenorske krize, ki se v večjih
ali manjših razdobjih pojavlja na slehernem oderu.
Tudi ljubljanska Opera je morala v zadnjih letih
več kot enkrat na to vprašanje; zadnjič po
odhodu Francja v Zagreb koncem prejšnje sezone.
Poleg Lipuške in Sialodjeva, ki smo ju imeli že
nekajkrat priliko vrednotiti, se je prvič pojavil na
ljubljanem oderu tenorist Drago Čuden v vlogi
Alfreda v »Traviati«. Njegovo ime se je v zaseb-
nih pogovorih že večkrat omenjalo, vendar nepo-
učeni niso mogli kaj več zvedeti o njem. To je bil
zanj epoh prvi nastop na oderu; nastopil je, kar
je podlata tudi gledališki list, brez vsakršnih
poprejšnjih produkcij, brez morebitne priprave
v zboru, brez vsakršnega nastopanja v ljubiteljskih
igrah, kar je veekakor tvegan poskus. Nastopil je,
bi lahko prišteli, kot homo novus, kot neznan

človek, do katerega nima občinstvo ne presodkov
ne predhodnih simpatij, zato ga lahko preprosto
hladno objektivno. Lahko brez pridržka rečemo,
da je Čuden s svojim nastopom dosegel to, da se
je presojanje glasillo v njegovo korist; e tem ne
mislimo trditi, da bi bil ta nastop najvišji vzpon,
ki ga more dober pevec doseči; pač pa je pokazal
tisto mero zmoglosti in znanja, ki ga moremo od
novince pričakovati, da mu lahko prerokujemo
lepo pevsko bodočnost, če se ne bo zadovoljil s
svojimi začetnimi uspehi in pri njih obstal. Zlasti
je treba poudariti, da ni imel Čudnov nastop ne
v igri ne v petju ničesar, kar bi odbijalo kritično
gledajoče občinstvo. Poleg primerne zunanje po-
jave, ki je vsaj za gotovo vrsto vlog velikega po-
mena, je bil Čuden v igri uglajen, naraven in brez
neokretnosti, ki so značilne skoraj za slehernega
začetnika. Za presojo petja bi vzel njegov nastop
v začetku drugega dejanja, ko se je že otreel
tesnobnega pričakovanja, kako bo uspel, in je tudi
že padla pregraja med njim in med občinstvom.
V tem epivu je pokazal toplino glasu, s katero si
je osvojil tudi poslušalca, ki je elišal že dobre
pevce; pokazal je dobro solan, izdaten material,
lepe in lahke višine ter primerno probnostno gla-
so v večjem prostoru: lastnosti, na katerih lahko gra-
di svoje nadaljnje pevsko delo. (Na tem mestu naj
omemimo, da je izšel Čuden iz šole pevke peda-
goginje ge. Ljudmile Srpkove). Tudi moramo
šesti pevcu v ljubli, da je pokazal veliko gotovost
v vstopih in v intonaciji, kar dela mnogim pev-
cem začetnikom hude težave. Da je pa od začetnega
nastopa, četudi je dober, pa do popolnosti pre-
cejšen korak, je umljivo. Pomanjkljivosti, ki jih
poznavelec more pripisovati izrednim okoliščinam,
v katerih je pevec nastopil, so zlasti naslednje:
pevska linija je bila na mnogih mestih sunkovito
raztrgana; to kakor tudi kratki pasovi, na katere
je pevec večkrat dihal, so znamenje še nedovršene

seboj tri krave, enega konja, štiri prešiče, obleko,
denar in dva voza. V trgovini so se napili žganja,
ki jih je opogumilo za tretji napad.

V pianosti so nato strahovito vpili in tekli v
napad. Komandant je hodil od edince do edince
ter rjul: »Tovariši, bencina! Posrečilo se jim je,
da so položili mino v klet in jo zažgali. Mislili so
pognati celo šolo v zrak. Učinek mine pa je bil
neznamen. Odletela so samo vrata in omet. Ob pol
treh zjutraj pa je padel smrtno zadet komandant.
S tem se je slavni napad komunistov na šolo v
Logu pri Brezovici končal. Komunisti so pobrali
ranjene in mrlje, jih naložili na dva polna vo-
zova in jih v naglem umiku odpeljali.

Zjutraj so našli pred šolo strojno puško, re-
volver, pet bomb, tri komunistične čepice in še
več zapuščenega materiala. Prostor okoli šole je
razrit od bomb ter pokrit s krvjo. Od posadke ni
bil niti eden ranjen ali ubit.

Kakšno municijo imajo komunisti, se vidi iz
tega, da skoraj polovica bomb ne eksplodira.

Komunisti so hoteli z napadom na posadko
v Logu doseči nekako eksemplarično zmago in
pokol vaške straže. Zato so že vnaprej raztrobili
govorico, da je na Brezovici vse pobito. Ko pa se
je zvedela resnica, komunistični pristavi kar ver-
jeti niso mogli in so bili vsi poparjeni. Poštene
ljudi v okolici pa je ta zmaga junških fantov še
bolj navdušila v borbi proti komunističnim zlo-
čincem.

... da je v Italiji sedež treh mednarodnih
športnih zvez? To so boksarska (ki ji predseduje
Dr. Vittorio Muesolini), sabljaška in kolesarska.
Verjetno pa je, poroča »Corriere della Sera«, da
bodo prenesli v Italijo tudi zvezo za tenis in ko-
šarko.

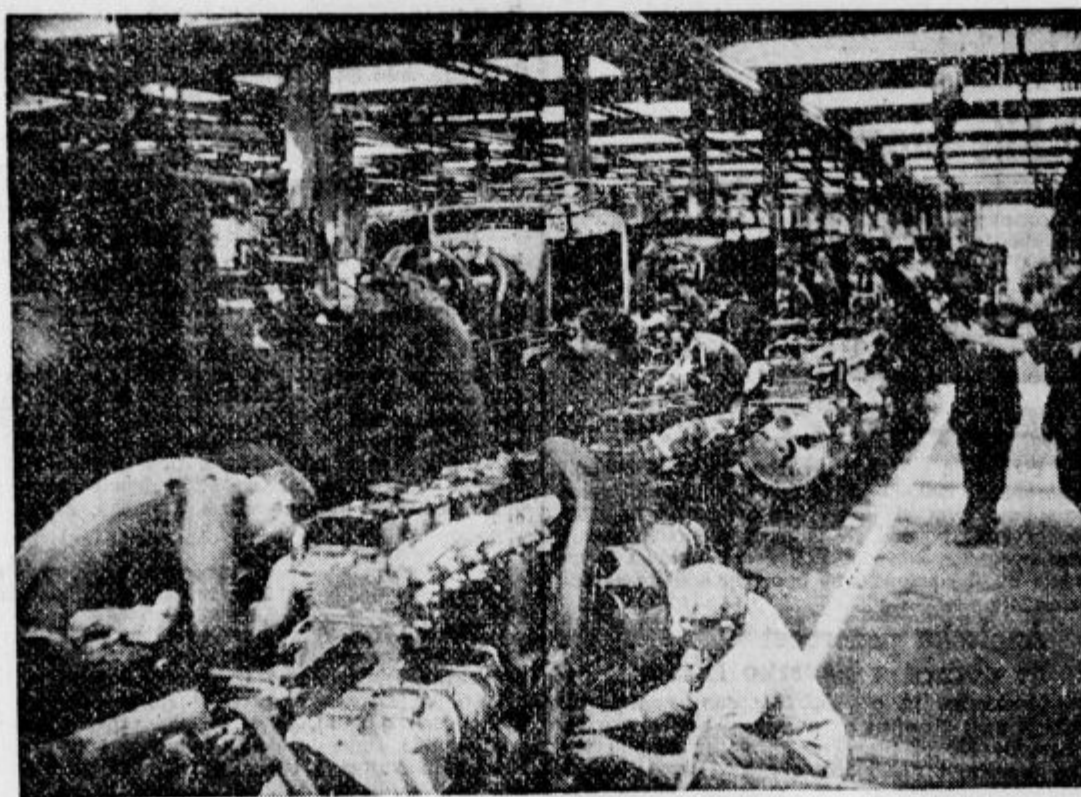
... da je v Kopenhagenu posetilo 21.000 gle-
dalcev nogometno tekmo, katero so igrali možje,
ki sedijo navadno na tribunah. Prvo moštvo je bilo
sestavljeno iz športnih čenikarjev, drugo pa iz
filmskih igralcev. Godba 80 mož je poskrbela, da
je bilo na igrišču prijetnejše, mikavna stran te
prireditve pa je bila tudi loterija z bogatimi na-
gradami. Ljudje so se zabavali, izkupiček pa je
šel v dobrodelne namene.

... da je preskočil ameriški atlet Warmerdam
4.75 m s palico v višino? To ni samo svetovni
rekord temveč najboljša znamka v lahki atletiki
sploh. Časnikarji, se posebno dobro razumejo na
številke, so izračunali, da bi dobil Warmerdam po
finiki tabeli 1281 točk.

DOM IN SVET

(54 letnik) izhaja redno naprej.
Naročnina Lir 40,- in se lahko
plačuje v obrokih. Št. 1-2 smo
razposlali na ogled. Kdor jo je
prejel naj jo pokaže še svojim
znancem. Kdor je nima naj jo
zahteva pri upravi. Podprite
z naročanjem sedaj edino
našo leposlovno kulturno revijo.

Uprava: LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 Telefon 25-29

Italijanska vojna industrija: Tovarna za težke avtomobile.

Jožef Ljebel Povest o insulinu

A to je bilo za biološko šolane glave zgolj
malenkost in raziskovalci so kaj kmalu našli po-
stopke za odmero obrokov in določili, kakšen je
učinek zdravila in koliko »enot« ima.

Odtlej je šlo vse natanko po meri ko v le-
karni.

Ko je drugo jutro stopil profesor v laborato-
rij, si je praznično volje pomel roke in zadal dr.
Reuterju velenatano vprašanje: »Nu, dragi Reu-
ter, koliko enot ima danes naš ekstrakt?«

Odgovor je bil prav tako natančen.

»Se ene ne!« je razkačno zavpil dr. Reuter.
»Se ene ne!« je ponovil. »Sok iz vseh teh sto kg
konjskih sline nima niti trohice učinkovite sno-
viti Lahko bi bili vse to mesnico že kar takoj vrgli
na smetišče, namestu da jo bomo zdaj po toli
trudopolni predelavi.«

Toda profesor je bil danes dobre volje in ei
je ni dal kaliti.

»Nikar si ne ženite tega k ercu, Reuter. Ne-
kakšen bedast slučaj pač, nekakšna zlobna poni-
glavost,« je tolažil kemika. »Saj imamo še celo
čredo konj; jutri jih spet nekaj pokoljemo in ka-
kor bi trenil, bomo imeli na kupu spet cel stot eli-
navk. Videli boste: nič koliko enot si bomo na-
brali!«

Drugi dan so torej spet klali. Vdova Huwe se
je potrudila, da je njen družabnik na kolesu —
zakasniti se ni smel niti ene same sekunde — od-
nesel material v laboratorij. Z Glaubergerjevo soljo
pomešanim, na drobno seseklim sline navkav so
tokrat v profesorjevi navzočnosti še skrbneje in
še vestneje kakor prejšnji dan z alkoholom izvlekli
sok — in res ta sok ni bil več kar brez slehernega
učinka. Vsaj trohica željene snovi je bila v njem.
Toda bila je res samo... trohica!

Profesor je debelo pogledal kemika, kemik pa
njega. Nista si znala pomagati.

Kaj neki to pomeni? Kje neki tiži napaka?

Slučaj bržčas ne bo! Ogorčena sta se oba uče-
njaka zagrizla v dolo. Skoraj sleherni dan sta dala
klati konje, zmerom znova sta pripravljala
ekstrakte in jih merila. In glej: od dne do dne je
bilo v preparatih nekoliko več enot; kolikor toli-
ko prida sredstvo sta pa dobila šele takrat — ko
je bil zaklan že poslednji konj.

In šele takrat sta prišla uganki do dna.

Dognala sta, da ni konjem, odkar jih je vo-
jaštvo »izločilo«, nihče več zadostno polagal. Po-
tlej so se morali iz Vzhodne Prusije do Berlina
voziti tri do štiri dni, in med vožnjo jim najbrž
tudi niso privoščili preveč zobja. Ali je bilo potlej
mar čudno, da so prignali uboge živali estra dane
in praznih sline navk v klavnico? Post jih ni samo
oslabil, temveč — in to je bilo za znanost še ne-
prijetnejše — osušil jim je skoraj ves sok...

Sele v hlevih klavnice so se polagoma opo-
mogli. Ravno narobe kakor onemu oelu, ki ga je
gospodar hotel naučiti stradanja in je poginil ta-
krat, ko se je na koncu privadil, se je godilo tem
konjem. Polagoma so se šele navadili zobati, in
ko se se privadili, ko so na koncu spet imeli polne
žleze, je moral poslednje kljuse spet imeti polne.

Naj je bila stvar še tako žalostna, učenjaka
sta morala nehoti udariti v smeh, ko so se jima
odprle oči.

»Pričakoval sem,« je dejal profesor svojemu
tovarišu, »da bo za sedmimi suhimi leti prišlo
sedem debelih in sem pri tem mislil na suhe
in debele krave iz svetega pisma — da bi bil pa
mislil na suhe, vse presuše konje, o tem se
mi še sanjalo ni. Sicer pa, kaj bi si to! Kako že
pravi pregovor: Ni je nesreče brez sreče. Naj-
na smola naju je vsaj izužila.«

Spet je, kakor že tolikokrat, škoda izmo-
drila znanost, tako izmodrila, da bodo znan-
stveniki poslej živali obilno nakrmili, preden
bodo predelavali njihove žleze.

To pot v zmoto in pomoto je bila torej za
zmerom zajezena in zdelo se je, da je napočil
trenutek, ko bo treba misliti na to, kako naj
pride pridobljeno sredstvo končno med ljudi.
Med bolne seveda. Pravilneje: med hudo bolne
ljudi.

O tem ni bilo dvoma, da bodo smeli novi
preparat preizkusiti edinole na takih ljudeh,
ki bi bili brez njega gotovo izgubljeni, v popol-
noma brezupnih primerih, na bolniških, ki so
»zapisani smrti«. Tem gotovo ne bodo mogli
škodovati, kvečjemu koristiti. Razen tega je
kazalo misliti na to, da bo treba s tako pičo
odmerjenim zdravilom kar najvarneje gospo-
dariti, da ga bodo smeli uporabljati samo v naj-
hujši nevarnosti, takrat ko bo šlo za življenje.
Profesor Zuelzer je zato vzhizgaval svoje zdra-
vilo samo že umirajočim ljudem, zoper »komo«.
Zato ga je imenoval »a-comato«.

Bogu bodi zahvaljeno, da je koma, čeprav
je sladkorna bolezen zelo pogosta in strašna,
dogodek, ki se niti v velikih berlinskih bolniš-
nicah ne pripeti vsak dan. Zaradi tega je pro-
fesor svoj »a-comato« lahko uporabil tudi iz-
ven sten svojega oddelka. Zateči se je moral še
v druge bolnišnice in naprositi njihove pred-
stojnike, da naj mu sporoče, brž ko dobe pri-
merne bolnike.

(Dalje.)

napravi sicer dovršen nastop vtis akademske hlad-
nosti. Ko se ves odrski aparat vteče, bo gotovo
tudi ta stran prišla do popolnega izraza. — Od
druhih vlog, ki so jih peli Poličeva, Polajnarjeva,
Janko, B. Sancin, Dolžvar, Dolničar, Petrovič in
Gregorin, je prijetno izstopal Janko kot Alfredov
oče, čeprav so, tudi ostali po svojih najboljših
močeh prispevali k uspehu predstave.

Dirigiral je Zebre. V velikih obrisih gledano
je orkester svojo nalogo dobro rešil; posebno se
je varoval vsake bučnosti na škodo pevcev. Posa-
meznosti pa, na primer takoj v uverturi, so bile
manj zadovoljivo izdelane; zlasti intimna mesta,
na katerih se ne more noben instrument potajiti,
so pričala, da se je morda orkester preveč zanesel
na znanje, pridobljeno v poprejšnjih izvedbah.

Režijo in sceno je oskrbel C. Debevec, ki je
moral to pot obračati velik del pozornosti na novo
zasledbo vlog in njih tim srečnejše igralsko reši-
tev; v tem so njegova prizadevanja uspeša; pono-
vitive bodo pa prinesle v igranje celotnega ansam-
bla popolno sproščenost, ki smo ga pri prvi pre-
stavi deloma še pogrešali. Zbore je dobro nastu-
diral Simoniti, za pestre plesne točke, ki so bile
doselej črtane, pri tej predstavi pa na novo izva-
jane, je poskrbel P. Golovin.

Če povzamemo gornja izvajanja, lahko trdi-
mo, da je prva predstava letošnje sezone lepo
uspela in jo more knjižiti naša Opera v dobro.
Momenti, ki so pri prvi predstavi deloma ovirali,
da niso mogli vsi igralci od srca zaigrati, bodo
pri ponovitvah odpadli. K temu bo pripomoglo
tudi občinstvo s svoje strani na tak način, da se
bo vzdržalo zlasti na glasbeno in igralsko nemo-
gojih mestih preprostejšega izražanja svojih čustev,
ker to igralsko notranjo napetost doživljanja bolj
podira kot jo pa dviga.

M. Tome.

Izobesite črne zastave!

ki skrbi za podpiranje najrevnejših

Droline novice

Koledar

Četrtak, 15. oktobra: Terezija, devica; Avrelija, devica; Bruno, škof in mučenec; Sever, škof; Agilej, mučenec; Tekla, opatica.

Petek, 16. oktobra: Cistost Marijina; Gal, opat; Gerard Majela, spoznavalec; Viktor III., papež.

Lunina sprememba: Mlad 16. oktobra ob 5.06. Herschel napoveduje mleglo vreme.

Osebnostne novice

Iz škofije kronike. Imenovani so bili: g. Ivan Veider, ekspozit v St. Vidu pri Brdu, za uršulinskega spirituala v Ljubljani; g. Stanislav Erzar, kaplan v Stari cerkvi, za upravitelja te župnije; g. Frane Pahulje, kaplan v St. Petru pri Novem mestu, za upravitelja te župnije; g. Ivan Gerčar, kaplan v Prečni, za upravitelja te župnije; g. Ivan Tomažič, župnik v Trebnjem, za soupravitelja župnije St. Ruperta in g. Janez Burnik, župnik na Vrhniki, za soupravitelja župnije Zaplane. — Nameščen je bil za II. kaplana na Krki p. Stanislav Mali, O. Cist. — Odpustilico iz ljubljanske škofije je dobil g. Stanislav Zerjal, zdaj župnik v Calo pri Canalu v pokrajini Gorizija. — Stalno upokojen je bil g. Frane Vovko, župnik v St. Petru pri Novem mestu.

IZŠEL JE

Vestnik

»Naša knjiga«

ŠTEV. 3.—5.

Prosimo, da ga dvignete v naši knjigarni ali v podr. Miklošičeva 5

Nekaj vsebine:

Obširen program zbirke »Naša knjiga«, II. polletje
Program naše nove zbirke:
Bogoslovna knjižnica
Morala v književnosti
Seznam vseh slovenskih književnih novosti
Tvoj vodnik — itd.

Ljudska knjigarna, Ljubljana
Pred škofijo štev. 5

— Opozorilo skladateljem. »Ljubljanski škofiji list« poroča: Vsako besedilo, ki se naj rabi pri službi božji, mora biti cerkveno odobreno, tudi besedilo pesmi, ki naj se v cerkvi poje. Zgodbi se, da skladatelji napravijo na še ne odobreno besedilo prav lepo skladbo, ki bi sicer bila kaj primerna za cerkveno uporabo, pa je besedilo neprimerno, da se ne more odobriti in se mora zaradi tega skladba odkloniti. Tako je bil skladateljev trud zaman. V lastnem interesu naj torej skladatelji take tekste, ki cerkveno še niso odobreni, predložijo škofskemu ordinariatu v odobrenje prej, preden se lotijo komponiranja.

— Vpisovanje se redno nadaljuje za enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Domobranska 15. Prijave se sprejemajo dnevno dopoldne in popoldne v pisarni ravnateljstva. Dijaki-inje uživajo slične pravice kot na drž. solah, ker ima zavod pravico javnosti. Informacije in brezplačni prospekti na razpolago. Pouk prične 15. oktobra.

— Pokrajinski sindikat delojemalcev zavarovalnih zavodov Ljubljanske pokrajine vabi vse zavarovalne zastopnike, akviziterje in potnike pri zavarovalnih zavodih na nujen sestanek, ki bo v četrtek 15. oktobra 1942 ob 16 v prostorih Pokrajinske delavske zveze, bančno-zavarovalni oddelk, Miklošičeva cesta 22-II. Obravnavala se bo kolektivna pogodba.

— Stroji-pisni tečaji — dnevni in večerni — na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, se prične 15. oktobra. Vpisovanje dnevno dopoldne, popoldne in večer. Posebni oddelki tudi za dijake-inje. Učnina zmerna, vsakomur dostopna. Znanje stenografije in strojepisja je dandanes pomembne važnosti za vse poklice v raznovrstnih strokah. Posebni stenografski tečaji. Podrobne informacije in nove brezplačne prospekti s slikami dobite v pisarni ravnateljstva. Dnevi in učne ure po želji obiskovalcev.

— Važno obvestilo za gostinsko strežno osebje! Na podlagi določb uredbe o pomožnem osebju v gostinskih obratih sme biti na območju mesta Ljubljane zaposleno v hotelih, restavracijah, kavarnah, gostiščih in penzijah pri neposredni postrežbi gostov le osebje s predpisano strokovno izobrazbo. Izvzeti so le oni, ki so pred 20. majem 1937 že bili 4 leta zaposleni v gostinskih strokah. Ta uredba velja ne glede na spol za vse upravitelje hotelov, plačilne natakarje in natakarje v prej navedenih gostinskih obratih. Izjemoma pa dopušča vsem onim, ki so bili pred 20. V. 1937 že zaposleni v gostinskih obratih, pa ne izpolnjujejo gornjih pogojev, polaganje posebnega izpita, s katerim pridobijo predpisano kvalifikacijo za zaposlitev pri neposredni postrežbi gostov v hotelih, restavracijah, kavarnah, gostiščih in penzijah. Ti izpiti se bodo v kratkem poлагali ter pozivamo prizadeto gostinsko osebje, da se v lastnem interesu takoj prijavi za izpit pri ravnateljstvu Gostilničarske šole v Ljubljani, Privoz 11. Tam bodo prejeli vse potrebne informacije glede izpita, kakor tudi glede pripravljalnega tečaja za izpit, ki se bo vršil istotam. Poudarjamo, da naj se prijavi k izpitu le gostinski uslužbenec iz Ljubljane (v kolikor se še niso javili), ki so bili v gostinski stroki že zaposleni pred 20. V. 1937, a nimajo predpisane strokovne izobrazbe, odnosno 4 letne zaposlitve v stroki pred 20. V. 1937. S prijavi pohačite in jih vložite najkasneje do 18. X. 1942, ker ni gotovo, da bi se izpiti še kdaj kasneje odpravljali. Kdor želi kake informacije, odnosno si ni na jasnem, ali mora polagati izpit, se lahko zgleda pri Pokrajinski

Prej nekaj dnevi je izšla

ASCETIKA

nauk o duhovnem življenju

Spisal jo je univ. prof. dr. CIRIL POTOČNIK. Knj'ga stane v platno vezana Lir 56.—. Naroča se najbolje v karmeličanskem samostanu v Mostah, dobi se tudi v Ljudski knjigarni. Toplo priporočamo.

škem sindikatu delojemalcev gostinske stroke, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22, I. nadstropje, soba 16 ali na sobi 17—18. — Oddelk trgovskih delojemalcev PDZ.

— Oktober je še vedno lep in sončen. Prav na dan 14. oktobra je lani pritisnil prvi mraz, ko je živo srebro zjutraj zdrknilo na —1,5, letos na ta dan, v sredo zjutraj, pa je bilo delno hladno in toplejše, saj je znašal jutranji minimum za nekaj stopinj več ko prejšnji dan, namreč +6,6. Lani 14. oktobra pa je bilo prav sončno in se je dnevna temperatura povzpela kar na +15,7. V torek je bila ob lepem in sončnem vremenu zaznamovana najvišja dnevna temperatura +16,2. Barometer sila počasi pada, v sredo zjutraj je bil za spoznanje nižji od torka, saj je bilo stanje 769,3 milimetra. V sredo zjutraj na Barju ni bilo megle. Bilo pa je zjutraj delno oblačno. Oktobrski lepi dnevi so primerni za spravljane lepe in debele pese za krmo, zeljnatih glav, korenja in repe.

— Za ukradene živilske izkaznice 4 mesece. Mali kazenski senat okrožnega sodišča v Ljubljani je obsodil 39 letno postrežnico, vdovo Marijo C. na 4 mesece strogega zapor, ker je 27. julija ukradla delavcu Alojziju Dimiču glavno in dodatno živilsko izkaznico za mesec avgust. Izkaznico je nato prodala nekemu moškemu za 70 lir. Tatvino je obtoženka priznala. Bila je že večkrat kaznovana.

Ljubljana

1 Misijonski prijatelji so že tako vzljubili misijonske prireditve, da si praznovanja vsakoletne misijonske nedelje kar ne morejo predstavljati brez udeležbe pri tej ali oni zunanji misijonski slovesnosti. Zato bodo v nedeljo popoldne vsi po hiteli v frančiškansko dvorano, kjer jim bo mladina iz Zelene jame pridelala priručno misijonsko slavo, obstoječe iz deklamacij, alegoričnega nastopa, rajanja, petja, prizorov in igre »Indijski siroti«, ki jo je v treh slikah napisal F. S. Finžgar. Vstopnice si preskrbite v predprodaji, da ne boste v nedeljo ostali brez njih, ker sta samo dve predstavi, dopoldnaska za šolsko mladino, in popoldnaska, za odrasle misijonske prijatelje. Popoldne ne bo. Sedeži in stojišča so po 2 liri, le nekaj prvih vrst je po 3 liri. Predprodaja vstopnic pri Štiligoyu v Frančiškanski ulici 1. — Družba za širjenje vere.

4 Višji trgovski tečaj za ekonomsko-komercialno izobrazbo na trgovskem učilišču »Christofov zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Vpisovanje se vrši dnevno dopoldne in popoldne v pisarni ravnateljstva. Pogoji za sprejem: višja šolska predizobrazba. Redni slušatelji-ice uživajo slične pravice kot na drž. solah, ker ima zavod pravico javnosti. Predavanja se prične 15. oktobra. Informacije in brezplačni prospekti na razpolago pri vodstvu.

1 Kdor ni navedel trgovca s kurivom ali je navedel mestni preskrbovalni urad v svoji prijavi za drva, naj pride ob ponedeljku dalje od 8 do 12 na mestno pristavo, kjer bo dobil nakazilo in drva.

GOSPODJE POZOR! Klobučarna »PAJK« strokov. očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizki ceni. Lstna delavnica. Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra c. 38

1 Spored orgelskega koncerta, ki ga bo izvajal v ponedeljek 19. t. m. ob pol 7 v ljubljanski stolnici znameniti mojster na orglah Ulisse Matthey, ima dva dela: V prvem delu so zastopani predvsem stari italijanski mojstri, skladatelji za orgle, in sicer: Frescobaldi, Fiocco, Corelli, Pasquini in njihovo vrsto zaključita Walther ter znameniti, nedosežni Bach. Drugi del koncerta se začne s Händlom, sledi Premr, dalje Bossi in koncert zaključijo Cesar Franek. Spored je za Ljubljano skoraj popolnoma nov. Mojster pa je tako znamenit, kakor smo jih še malo slišali v naši sredini, zato opozarjamo na koncert, za katerega je predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

1 Na strokovno občno nadaljevalni šoli za mehaniko in tehnično obrt v Ljubljani se bo pričelo z rednim poukom v četrtek 15. oktobra 1942 ob 14.45 v prostorih II. deške mešanske šole za Bežigradom. Na ta dan naj pridejo v šolo učenci ter učiteljevi vseh treh razredov.

1 Cesar Meano »Večno mlada Saloma«, komedija v treh dejanjih, ki se godijo leta 60 po Kr. za časa vladanja cesarja Nerona na dvoru armenskega kralja Aristobula. Osebe: Aristobul — Cesar, Saloma — Nablocka, Delila — Sariceva, Tulij Casij — Drenovec, Mardokej — Gorinšek, Abimelek — Vi. Skrbnik, Gaj Lutecij — Peček, Jerubbaal — Potokar, Judita — Remčeva, Lia — Saneinova, mešan — Brezigar, vojak — Raztresen, služkinje — Rakarjeva, Starčeva, J. Boltarjeva. Režiser: prof. O. Šest. Scenska glasba prof. F. Šturm; koreografija: Marta Pavlinova, kostumi Salome: atelje Inkiostri.

1 G. Rossini: »Seviljski brivci«, Buffomelodrama v dveh dejanjih (4 slikah). Osebe: grof Almaviva — Lipušček, Bartolo — Zupan, Rozina — Ivančičeva, Figaro — Janko, Bazilio — Betetto, Fiorello — Dolničar, Berta — Stritarjeva, poveljnik straže — Anžlovar. Dirigent: D. Zebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

1 Premiera Millöckerjeve opere »Gasparone« bo v soboto, 17. t. m. Delo ima štiri slike. Libreto je napravil Rogati, prevlel ga je Niko Štrifol. Osebe: Guverner — Anžlovar, Nasone — Zupan, Carlotta — Ivančičeva, Sora — Barbičeva, Ermio — Sladoljev, Benozzo — M. Sanein, Massaceo — B. Sanein, Sindulfo — Rus, Luigi — Pianecki, častnik — Jelnikar, Tonio — Marenek, sluga — Simončič, Dirigent: R. Simoniti, režiser: inž. P. Golovin.

1 Velika smola z denarnico. Bilo je v pisarni tvrdke z železno Schneider & Verovšek. Tja je prišel oženjen trgovski potnik Valentin P. in ponujal vreče v nakup. Na mizi je ležala velika denarnica. Prilika je Valentina, ki je imel že večkrat opravka s kazenskim paragrafom zaradi tuje imovine, zmotila, da je segel po denarnici, upajoč, da je dobro založena z bankovci. Pa je imel smolo. V listnici so bili razni dokumenti, tako avtomobilska izkaznica, dovolilnica za prehod v Nemčijo in druge listine. Bankovec ni bilo. Zaradi tatvine listnice je bil Valentin P. pred malim kazenskim senatom obsojen na 4 mesece strogega zapor.

1 Svoje tovariše okradel. Med stanovalec v stari cukrarni se najde tudi kak tip, ki izrablja zaupanje svojih sostanovalec in krađe. Tak tip je bil pečarski pomočnik Andrej, mož že v letih. Stanoval je z drugimi v cukrarni. Podnevi navadno zaklepajo spalnice. Nikomur ni dovoljen

SLOVENEČEVA KNJIŽNICA

OBJAVLJA:

Knjige izhajajo točno 1. 10. in 20. vsakega meseca, dasi ne po vrstnem redu njihovih zaporednih števil. Iz raznih nepredvidljivih ovir »e namreč ta ali ona knjiga zapozni, zato stoji na njeno mesto taka z višjo številko. Naročnike vezanih knjig pa prosimo, naj par dni še počrte — zamuda je pri klicih za plačilo.

Kot tretja knjiga v tem mesecu izide prihodnji torek duhoviti roman mladega iznajditelja

Pota in zapreke

od pisatelja Ivana Hey. — Ljubzenska zgodba, dasi je sicer pisana s finim sarkazmom, toda zna v najpri eneš obliki podati bralec premnogo življensko modrost. Knjiga oosega 243 strani.

Dosedaj iziši knjigi: Perrijev »Meznari učenec« in Jalenovi »Dobri« so zelo ustregli našim naročnikom, kakor nam spricu je došla pisma in usne izjave. Trdno smo prepričani, da bodo prav tako zadovoljni s tretjo knjigo.

dostop brez nadzorstva. V odsotnosti svojih sostanovalec pa se je 19. septembra pečarski pomočnik Andrej splazil skrivaj v spalnico ter pobral trem tovarišem razno obleko in perilo v vrednosti 600 lir. Prav ta dan pa je Andrej odnesel še vrtnarju Janezu Nečemerju na Vrazovem trgu moške čevlje, vredne 120 lir. Andrejeve tatvine so kmalu prišle na dan. Pred kazenskim senatom treh sodnikov je Andrej priznal tatvine in bil obsojen na 4 mesece in 15 dni strogega zapor.

1 Lepe hiše ob Ljubljani. Mnogi hišni posestniki so letos lepe in sončne mesece izrabili, da so na prav estetičen način olepšali zunanost svojih starih hiš. Tako se sprehajalec, ki gre od trimostja po Hribarjevem nabrežju do Jurčičevega trga presenečen začudi, ko opazi, kako sta zadnji dve hiši ob Hradskega mostu lepo prenovljeni in pobeljeni. Nijzu zunanost daje vse drugačno sliko okoli, kakor pa je bilo prej. Posebno lepo je prenovljena hiša, v kateri se je svoj čas, to še pred prvo svetovno vojno, nahajala znana gostilna pod »Lipor«, kamor so kaj radi zahajali ljubljanski meščani, zlasti mladina.

Naznanila

GLEDALISCE. Drama: Četrtak, 15. oktobra, ob 17.30. »Večno mlada Saloma«, Red Četrtak. — Petek, 16. oktobra, zaprto. — Sobota, 17. oktobra, »Oče naš.« — Jevno.

Opera: Četrtak, 15. oktobra ob 17: »Seviljski brivci«, Red premierski. — Petek, 16. oktobra: zaprto. — Sobota, 17. oktobra ob 17: »Gasparone«, Opereta. Premiera. Red premierski.

RADIO. Četrtak, 15. oktobra 1942-XX: 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa: poročila v italijanski in 12.20 Simfonična glasba — 12.30 Poročila v slovenski in 12.45 Pisana glasba — 13 Napoved časa: poročila v italijanski in 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski in 13.25 Izmenjalni koncert z Nemčijo — 14 Poročila v italijanski in 14.15 Novi orkester vodi dirigent Fragna — 14.45 Poročila v slovenski in 17.15 Koncert kvarteta Ferro — 19.30 Poročila v slovenski in 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa: poročila v italijanski in 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski in 20.30 Vojaske pesmi — 20.45 Simfonični koncert vodi dirigent Previtali, sodeluje pianistka Marcella Barzetti; v odmoru predavanje v slovenski — 21.30 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 21.10 Orkester vodi Bojan Adamič 22.45 Poročila v italijanski.

Neprekinjeno 15. t. m. začnemo nove dopoldanske, popoldanske in večerne tečaje modernih jezikov (italijanske, nemščine, francoske) po najboljši preizkušeni metodi, s katero že dosegamo odlične uspehe. Posebej se opozarjamo na konverzijske ure za tiste, ki so kjer koli že predelali začetno snov. — Isčega dne začnemo stenografski (slovenski, nemški, italijanski stenografija) in strojepisni tečaj. Prijavljanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Mestni trg 17, I. n.

Sole so se začele. Starši, ki žele, da se njih otroci uče ob stalnem nadzorstvu (priprava, razlaga, spremljanje, poprava domačih nalog itd), naj se javijo na Mestnem trgu 17-I. To velja tudi za tiste, katerih otroci ne morejo iz kakršnih koli vzrokov redno obiskovati pouka. Poučujemo dijake (inje) srednjih, strokovnih in ljudskih sol, vsake dve uri dnevno vse šolsko leto. Važno je tudi za dijake, ki se vozijo, za katere imamo vsak dan posebne ure da se uče na toplem, dokler čakajo na vlak. Prijavljanje dnevno od 8 do 12 in od 14 do 16. Korepetitorij, Mestni trg 17-I. Pripravljamo tudi za privatne izpite.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

POIZVEDOVANJE. Izgubila sem malo usnjato denarnico na zadreg v tranzaju od Borštnikovega trga do cerkve na Viču in prosim najditelja, da jo odda v upravi »Slovenec«.

Izgubila sem v soboto zvečer rjavo usnjeno damsko rokavico. Pošten najditelj naj jo odda v točilnici »Pri šestih« proti nagradi.

Širite najboljši slovenski list »Slovenec«!

Z Gorenjskega

10. oktobra. Bolj kakor katero koli drugo leto je Koroška in zlasti njeno glavno mesto Celovec letos slovesno obhajalo spominski dan 10. oktobra. Več kot teden dni pred tem so listi objavljali članke oz. sporede za proslave, ki so bile v tej zvezi organizirane. Glavna proslava je bila predvidena na dva dni: na 10. in 11. oktobra, posamezne prireditve pa so bile že več dni prej, nekatere so pa še v načrtu. Naj omenimo samo nekatere najvažnejše. Tako se je vrnil letos v Celovec znani »zvon junakov« (Heldenglocke), ki so ga v torek, 6. septembra spet potegnili v najvišje line celovškega farnega zvonika. Ne samo, da je zvon zelo težak in zato znamenit po svojem glasu, marveč zvon nosi na sebi imena vseh borcev, ki so padli v bojih za osvoboditev Koroške po 1. svetovni vojni. 10. oktobra letos so s tem zvonom trikrat prav nalašč zvonili, in sicer najprej ob 10, nato od 11 do 12 ter še od 17 do 18. Znana narodno-socialistična organizacija »Kraft durch Freude« je priredila v sredo, 7. oktobra poseben Koroški večer; dohodek večera je bil namenjen ranjenim vojakom v celovških bolnišnicah. V petek, 9. oktobra je bil slovesno odprt v Celovcu »Kärntner Gauseum«, na večer tega dne pa so bile po vseh celovških kinematografih slovesne predstave. Glavni del vseh prireditev pa je bil v soboto, 10. in v nedeljo, 11. oktobra. Med največje prireditve prvega dne spada tako imenovani generalni apel (zbor) NSDAP (narodno-socialistične stranke) pri Janachu, ki so se ga

udeležili zlasti vsi nekdanji borec za Koroško. — Med najvažnejše nedeljske prireditve pa spada ljudsko zborovanje (Volkskundgebung), na katerem je govoril tudi drž. sekretar Backe, oni, ki je vodil tudi v berlinski športni palači zborovanje drž. maršala Göringa ob priliki praznika žetve 4. t. m. — Samo posebi je razumljivo, da je bil vse te dni Celovec in vsi drugi večji koroški kraji v zastavah in tudi drugače ozaljšani. V Celovcu je bila posebno slovesno odeta »Cesta 10. oktobra«. Med časopisnimi članki naj omenimo za danes samo članek celovšk. dnevnika (Kärntner Zeitung) 8. t. m. o bivšem koroškem deželni upravitelju, o tudi pri nas znanem dr. Lemischu, ki ga je napisal bivši vladni predsednik Ferdinand Wolsegger. Članek je opremljen tudi z Lemischovo podobo. V članku je zlasti poudarjeno to, da je Lemischeva nesmrtna zasluga, da se je Koroška ustalila in da je prišlo do ljudskega glasovanja, ugodnega za nemstvo. — Gauleiter dr. Rainer je v zvezi z velikimi letošnjimi proslavami 10. oktobra tudi odločil, da ustanovi poseben »pokal 10. oktobra«. Predigre za priboritev pokala so bile prejšnjo nedeljo, preteklo nedeljo pa je bila odločilna igra med športno družino KAC-Rapid in »Luftwaffensportverein Klagenfurt«. Tako v Celovcu kakor po drugih krajih Koroške so te dni igrali in bodo še igrali koroško osvobodilno igro »Der Rauter« (Kärntner Freiheitsspiel), ki jo je napisal Karl Springenschmid. — Druga letošnja vsakonedeljska zbirka za WHW (Winterhilfswerk) 11. oktobra je bila izvedena v znamenju spominskega dne ljudskega glasovanja. Iz vse Gorenjske so romale v nedeljo v Celovec skupine narodnih noš, ki so prisostvovala velikemu zborovanju na Heldenplatzu, na katerem je podal drž. sekretar Backe važne državno-politične izjave, namenjene ne le Korošcem in Gorenjcem, marveč vsemu nemškemu ljudstvu.

Slovita gostilna pri »Rogovilecu na Črnuh« je v zadnjem času dobila novo ime »Kärntnerhof«.

Izredno bogata letina gob. Iz Vodje poročajo: Toliko gob kakor letos že dolgo ne pomnimo. Mlado in staro roma s polnimi košarami in veselim obrazi proti domu in drugi dan na trg z gobami. Nabiralec gob si zelo pomagajo, že otroci pravijo, da so zaslužili že skoraj za čevlje.

Iz Hrvaške

Tečaji italijanščine v Zagrebu. Začetek oktobra je zagrebški zavod za italijansko kulturo začel s tečaji italijanskega jezika. Vpisovanje je trajalo precej časa in ker je bilo prijavljenec vedno več, so morali kar spriti dan za dnevom večati število jezikovnih tečajev, od katerih je vsak obsegal po 30 učencev. Kljub temu, da vpisovanje še ni bilo zaključeno, je bilo vpisanih v začetku oktobra že 1200 učencev. Ti bodo obiskovali 19 prvih začetniških tečajev, dalje 14 drugih začetniških tečajev, 5 prvih srednjih tečajev, 4 druge srednje tečaje in en višji tečaj. Jezikovni tečaji bo trajali tri mesece v prostorih zavoda za italijansko kulturo na Jelačićevem trgu. Tečaje bo vodil profesor Sequi, ravnatelj zavoda pa je profesor Paolo.

POMIRJENI GREDO STRAN. ŠKRJANEC PA GRE H KRALJU IN REČE: »KRALJ, VI IMATE BELEGA PSIČKA. V NJEGOVEM TREBUHU JE VAŠ DRAGOCENI PRSTAN!«

20.

KRALJ TAKOJ UKAZE UBITI PSA. KO SO MU RAZREZALI ŽELODEC, SO NASLI V NJEM PRSTAN. — ŠKRJANEC GA NESE KRALJU.

Nekaj za mlada srca

„Blagoslovljeni studenec“

Sredi prijazne vasi Škofljice, nasproti znani Rožnikovi gostilni, stoji levo od ceste vodnjak, nad katerim je postavljena kapelica Matere božje. Tej vodi se pravi, odkar ljudje pomnijo: »Zegnani studenec. Pričujoča zgodba nam pripoveduje, odkod to ime.

Po cesti, ki vodi iz Ljubljane proti Dolenjski, sta meglebena novembra jutra peketa dva jezdec. Bila je to takrat še običajna vozna pot, kajti cesto, kakršno imamo danes, so zgradili šele Francozi, ko so vladali v naših deželah — pričujoča zgodba pa se je dogajala davno tam v sedemnajstem stoletju.

Jezdec sta bila mlad vitez in njegov že nekoliko postarši sluga. Njuna konja, močni živali, berberske krvi, sta bili kakor nalašč za naše kraje. Konja sta bila osedlana s težkimi, lepo okrašenimi sedli, ob straneh je visel višeski meč in pištola. To so bile pištole tiste čase, na kremen in z osemdeset centimetrov dolgo cevjo, v katero je šel naboj, preko pol deke težak, in to čistega svinca: pa še se je imenoval takšen model: »malac«. Kajti bile so še vse večje in težje pištole! Kakšna razlika med temi »topovic« in današnjimi žepnimi browningi! Tudi oblečena sta bila zgodnja jezdec v duhu njune dobe: v visokih škornjih, usnjenih hlačah in telovnikih iz losovine, s široko-krajnimi klobuki in visoko preko zapetosti segajočimi rokavicami.

Molče sta jezdec pota in od bližnjega barja sem so se kadile sive, težke megle, ter zavijale celo okoli v dolgočasno kopreno. Vitez je imel vtis, da je vse prevečeno za motno sivino, kajti tudi njegove misli so se vlačile, kakor pusta siva megla.

Grof Bernardin je imel dovolj vzroka, da je bil mračen, prav tako tudi njegov oproda Friderik, ki je z mladim gospodom že od mladih nog delil veselje in žalostne urice. Zvestemu služabniku, kakršen je bil Friderik, je sreča družine, kateri služi, tudi njegova sreča, čast hiše, pod katere streho živi, tudi njegova čast. Prav posebna ljubezen pa ga je vezala še na mladega grofa Bernardina, katerega je še kot majhnega fantka nosil na svojih rokah, se igral z njim in ga pozneje učil jezdit na malem poniju. Uvajal ga je v tajne love in ribolova, ter mu že takrat prerokoval, da bo nekoč še ponosen vitez in hraber vojak.

To pot je Friderik spremljal mladega plemiča v Ljubljano. Cesar je nabiral vojske za polke, ki jih je nameraval poslati na Nizozemsko. Mladega in pustolovščin željnega Bernardina

vmes Rodriguez in njegovi tovariši. Ljudje, ki so poznali razmere, so Bernardinu prav resno svetovali, naj čimprej zapusti Ljubljano, kajti častniške sablje po vsem tem, kar se je zgodilo, tako ne bo dobil. S tem, da postopa in veseljači po mestu, samo zapravlja čas in po nepotrebnem izpostavlja svojo glavo.

Mladenič je ubogal in tistega meglebena jutra, ko smo ga srečali, prestopil mestna vrata. Namenil se je bil domov na Dolenjsko. S Friderikom sta računala, da bosta do kosila v Višnji gori, kjer bi počivala.

Niti dobro uro še nista jezдила, ko zaslišita za seboj peketa dve konjski kopiti. Bernardin je ustavil konja, se vzdignil v stremenih ter prebadal s sokoljimi očmi gosto meglo. Ničesar ni razločil; razrahljal pa je vseeno meč v nožnici in pripravil pištolo za strel. Časi so bili nevarni, kajti po vseh deželah so se klatili odpušteni vojaki in razbojniki. Oproda, ki je jezdi z njim, je storil isto in tako sta pričakovala sumljive konjenike. Zvesti Friderik se je spomnil, da je svoje dni prav tako stal ob strani staremu svojemu gospodu, Bernardinovemu očetu, ko sta v hudih bitkah pri Sv. Gotthardu drugovala pod vojskovodjo Montecuccolijem in ko je poveljnik Spork pred napadom stopil s konja ter kleče na goli zemlji molil:

»Vsemogočni generalisimus tam gori, pomagaj nam danes, če pa nam že nočeš pomagati, ostani vsaj nevtralen in se veseli, ko boš gledal, kako bomo klestili Turke!«

In res so jih potem pošteno naklestili.

Sedaj pa je stal prav tako ramo ob ramo s svojim mladim gospodarjem in pričakoval, kaj se bo izcimilo iz obetajoče se pustolovščine.

Medtem so se izločili iz barjanske megle trije jezdec, Bernardin je takoj spoznal Rodriguezu z dvema prijateljskima.

Španci so zaustavili konje in njihov vodja je zaklical zaničevalno:

»Evo beguncev! Tako torej vitezi te dežele branijo svojo čast?«

Na Bernardinovo besedo, da sta vendar sklenila mir pred glavarjem, se je Rodriguez zasmejal ter menil, da njega veže dana beseda samo znotraj ljubljanskega mestnega obzidja, za srebrenje na prostem polju pa da ni ničesar obljubil!

»Jaz pa držim dano besedo povsod in brez omejitve, tako bi vsaj moralo biti,« je odvrnil Bernardin, »če pa se ostali vitezi strinjajo z gospodom,« je nadaljeval, »sem seveda pripravljen svojo čast braniti z orožjem. V tem primeru prosim enega gospoda, da mi stopi za pričo pri dvolboju.«

Določili so razdaljo, nabili pištole in se zmenili, da ima vsaka stranka pravico na dve kroglji. Zreba naj odloči, kdo bo streljal prvi!

Sreča je bila naklonjena Rodriguezu, streljal je prvi, a zgrešil. Bernardin je ustrelil v zrak.

Tudi drugi je bil prvi španec, zopet je zgrešil in zopet je naš plemič streljal v zrak, kot to zahtevajo pravila.

S tem je bil za Bernardina dvoboj končan in stvar časti opravljena. Z namenom, da si sežeta v roke, je prijel k nasprotniku. Tisti trenutek pa je spremlevalce z bliskovito kretanjem podal Rodriguezu novo, nabito pištolo, naka jo je ta, proti vsem pravilom in z namenom, da bi iz največje bližine pogodil nasprotnika, dvignil in pomeril. Bernardin je spregledal nakano, se pognal naprej ter špancu z udarcem pesti izbil orožje iz desnice, obrnil konja ter bil z enim skokom zopet na svojem mestu. Tudi Rodriguez je obstal kakor ukopan — še preden se je zavedel, je Bernardin potegnil svojo pištolo, pomeril in sprožil. Španec se je smrtno zadet zvrnil s konja in obležal negibno.

Medtem je potegnil orožje še Friderik, ter z besedami: »Klativitezi, zavratni morilci!« navahnil na mrtvečeva spremljevalca. Preplašena sta španca obrnila konje ter izginila v gosti megli.

Friderik je obrnil konja ter prijel h grofu, ki je zamišljeno zrl v ubitega nasprotnika na tleh.

»Opravili smo, gospod,« je dejal, »samo pokopati ga še morava, kakor zahteva stara vojaška navada.«

Potem je razjahal, prebrskal mrtvecu žepa, mu odpasal sijajni meč iz pristnega toleškega jekla in strelno orožje. Popolnil mu je žepa in obleko s kamenjem ter vrgel truplo v vodnjak nekaj streljajev od ceste.

Nato sta se podvzvala in še pred nočjo dospela na domači grad.

Oče je poslušal sinovo zgodbo, ter zmajeval s svojo glavo. Na koncu je izrazil bojazn, da bi se mogla stvar slabo izteči, sam pri sebi pa je bil na sina ponosen in obsojil brezčestno ravnanje tujcev v naši deželi. Po nekaj dnevih preudarjanja se je grof odločil, da na skrivnem spravi sina s Kranjskega ter se s tem izogne borebitim nevšečnostim. Imel je prijatelje v Nemčiji in tja je poslal svojega vročkrvnega prvorojenca. Slovo je bilo težko, toda tako je zahteval plemiški ponos in oče je bil prepričan, da bo sin tudi v tujini uspel. Tako se je tudi zgodilo.

Nikoli sicer niso več videli mladega Bernardina, izvedel pa je oče, da je sin v Nemčiji postal poveljnik konjeniškega polka, pozneje dvorni zakladnik ter se slednjič poročil z bogato Heidelberganko Strupius.

Oba španca, ki sta bila takrat navzoča, sta molčala, ter kmalu po dogodku zapustila Ljubljano. Za Rodriguezu pa se je splošno mislilo, da je pač neznanokam izginil, in slednjič so pozabili tudi nanj.

Prišla pa je pomlad v deželo in po cestah se je pričel zopet blagovni promet. V težko naložene parizaje so bili vpreženi pari izmučenih konj. V Škofljici so se vozniški radi ustavljali in pri vodnjaku, kjer se je vršil dvoboj, napajali žejne živali. Toda to pomlad živina ni hotela piti vode iz vodnjaka. Kakor so začuden vozniki videli konje do vode, napajati niso mogli. Tudi ljudje, ki so tu sem hodili po vodo, so se pritoževali in zatrjevali, da zbolijo, kdor pije vodo iz vodnjaka. Res jih je mnogo zbolelo, bili so kakor zastrupljeni.

Sončnega jutra je zajemala dekla iz vodnjaka in žarki so se lomili v vodi. Nenadoma je dekle zakričalo in se nezavestno zgrudilo ob studencu. Ko so jo spravili k sebi, je vsa preplašena trdila, da je v vodi videla hudiča. Ljudje so ji verjeli in bili soglasno mnenja, da je studenec začaran. Poslali so prošnjo ljubljanskemu škofu in prevzvišeni gospod knez in

5 MINUT BOTANIKE

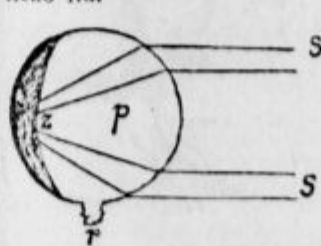
Dva poskusa z divjim kostanjem in jesenom

Kakor je že vsem znano, petrolej, alkohol in še nekatere druge tekočine florescirajo. Kaj je floresciranje, ste se gotovo učili že v šoli.

Ako na primer skozi povečevalno steklo usmerimo snop sončnih žarkov v petrolej, opazimo pod določenim kotom lepo modro barvo. Pri alkoholu, v katerem smo namočili zelene liste, iz katerih je alkohol izpral klorofil (listno zelenilo), opazimo rdeče floresciranje; pri žvepelnikislem kininu sinje, pri jedavcu vijolično itd.

Tudi v rastlinskem svetu imamo precej snovi, ki se nahajajo v listih, cvetih, plodovih in lubju in ako jih raztopimo v vodi, alkoholu ali etru, florescirajo. Najbolj znani in vsem dostopni sta eskulin, ki se nahaja v divjem kostanju in je zoprno grenkega okusa, in fraksin, ki se pridobiva iz jesena.

Ko gremo na sprehod, odrežimo od divjega kostanja par mladih vejice, ki so stare približno 1 do 2 leti. Doma postavimo na mizo ali na okno, skozi katerega sije sonce, kozarec s čisto vodo. Zaradi boljšega učinka pogrnimo pod kozarec polo črnega papirja ali črno blago. Od prinešenih mladice divjega kostanja odrežemo nekaj manjših delov lubja in ga vrzimo v vodo. Čez nekaj sekund se izloči iz lubja prej omenjeni glukosid eskulin, ki je sicer popolnoma brez barve, a povzroča floresciranje. Ako gledamo v kozarec v nasprotni smeri, kot padajo sončni žarki, opazimo v vodi krasne

lin, ki se nahaja v divjem kostanju in je zoprno grenkega okusa, in fraksin, ki se pridobiva iz jesena.

Skrb za pravnuke

Leta 1871. je nekaj pariških igralcev sklenilo, da skupno ustanovijo gledališče. Poslople naj bi se sezidali sredi Pariza. A kje dobiti prostor? Igralci so se obrnili na bogatega ljubitelja umetnosti vojvoda de Choiseula. Vojvoda je ustregel prošnji igralcev in je brezplačno odstopil zemljišče za novo gledališče. Toda izprosil si je en pogoj: da bodo imeli on in njegovi potomci zmeraj na razpolago brezplačno ložo v gledališču, in sicer zraven kraljeve lože.

Gledališče so sezidali. Iz tega malega gledališča, ki sta v njem imela svoji loži vojvoda Choi-

nebesno modre oblačke in tančice, ki se vedno večajo, dokler ne prepredejo vse vode. Vendar pa te lepote ne moremo delj časa opazovati, ker so v vodi topljive tudi druge snovi, ki jih vsebuje lubje divjega kostanja, in zakrijejo, oziroma oslabe po svoji rjavi barvi modro barvo aeskulina. Pri tem poskusu moramo paziti, da je ozadje čim bolj črno in da padajo sončni žarki naravnost na kozarec.

Pod istimi okolnostmi pa lahko opazujemo floresciranje tudi, če namesto divjega kostanja vzamemo lub jesena ali jesike. Barva floresciranja je tu nekoliko bolj zelenkasta in ne svetlo modra, a lahko opazujemo floresciranje delj časa, ker ne nastanejo nobene druge snovi, ki bi opazovanje preprečile. Pri jesenu ali jesiki povzroča floresciranje fraksin.

Na vodni površini v sodih za zalivanje vrtov, bazenih, krticah, pa tudi na jezerih in po mlakah, kjer se voda ne premika in ni globoka, žive neke drobne rastlinske stanice, ki jim po naše pravimo zlate alge (chromophyton Rosanoffii).

Te alge se tako razmnože, da v kratkem pokrijejo vso vodno površino vendar se s prostim očesom ne opazijo. Zgodaj zjutraj ali pozno zvečer, ko je sonce nizko na nebu in pošilja žarke še poševno na zemljo, opazimo na vodi, kjer na površini živi zlati alg, krasno zlato rumeno barvo, da se zdi, kot bi teklo čisto stopljeno zlato. Prizor postane še veličastnejši, če razgibamo vodno površino s kamnom ali palico. Kot tekoča žareča lava sije vodna površina.

Vzrok temu pojavu so žudovito ustvarjene zgoraj omenjene zlate alge. Sestojijo namreč iz okroglega, balončku podobnega telesca, ki je skoraj prozorno. Na eni strani celice je posebno prirejen zrcalce, ki je rumenkastorjave barve. To zrcalce (kromatofor) je vedno na senčni strani, od spodaj zbira žarke, ki jih nato znova odbija kot bikonveksna leča. Na sliki vidimo celico zlate alge, ki sestoji iz prozorne plazme (neke tekočine) p. zrcala z. in rogljička, s katerim uravnava ravnovesje na vodi r. Sončni žarki S prihajajo do zrcala, ki jih zbere in odbije.

Sveča za steklenico

Vzameš navadno visoko steklenico in jo postaviš na mizo. Potem prižgeš svečo in jo tudi daš na mizo, nekaj centimetrov zadaj za steklenico. Nato pristopiš k mizi, da si oddaljen 20–30 cm od steklenice, in sicer v ravni črti s plamenom sveče, in začni pihati. Sveča bo ugasnila, kakor da med teboj in njo ni nobene steklenice. (Glej sliko!)

dina je zvalil glas bobna z zaspanega gradu na Dolenjskem in hotel je poskusiti svojo srečo kot častnik. Ko sta pred tednom jezдила proti Ljubljani, je bil dobri Friderik prepričan, da bodo njegovemu mlademu gospodu takoj ponudili stoinski čin, saj po njegovem bi ga zaslužil. Tudi grof sam je s trdnostjo pričakoval, da bo pri naboru uspel, bil pa je skromnejši in si ni obetal priti višje od poročnika. Uračunala pa sta se oba, kajti izbira je bila velika, in španci — podpiral jih je deželni poglavar, sam španskega pokoljenja — so imeli prednost, ter so zasedli vsa boljša častniška mesta. Bernardin je spoznal, da ima bore malo izgledov, kljub neizpodbitnim zaslugam, ki si jih je njegova družina pridobila za deželo, saj sta dva njegova strica padla pred Budimom, oče pa si je v turških vojnah pridobil polkovniški čin; in kljub sorodstvu z najodličnejšimi kranjskimi plemiškimi družinami. Zaradi vsega tega ga pri izbiri tudi niso kratko in malo odločili, ampak so ga tolažili z izgovori in odlašali z odločitvijo.

Tisti čas, ko so, kakor rečeno, nabirali vojake in častnike za na Nizozemsko, je bilo v Ljubljani živahno kot le malokdaj. Vojaki, ki so bili sprejeti v službo, so že takoj prvi dan dobili plačo, ter jo sproti pridno nosili v gostilne in beznice, kjer so vsak dan igrali godbe, kjer se je pilo in plesalo od jutra do večera ter od večera do jutra. Po vseh kotih so metali kocko ter dobivali in izgubljali, doslej še lahko prislužen »sold«. Plemstvo pa se je zbiralo na ljubljanskem gradu, kjer so jim bila vrata noč in dan odprta in kjer je deželni poglavar pogosto prirejal hrupne zabave.

Našemu Bernardinu, ki je bil od doma strogo vzgojen in vaje skromnosti, je bilo seveda takšno življenje nekaj povsem novega. Z mladostnim ognjem se je vrgel v vrtinec uživanja, ter se tudi pri ogromnih srebrnih čašah kosal z veseljaškimi španci, ki so pili, kakor bi bili brez dna.

Pri eni takih zabav, ko je veselje že doseglo svoj vrhunec, se je sprl z nekim Rodriguezom. Ta oholi, prepirljivi in vse druge narodnosti prezirajoči španec, je že ves večer sramotil kranjsko plemstvo in se pri tem posebno loteval Bernardina. Mlademu, tudi nekoliko razburljivemu kranjskemu grofu, je bilo izživljanje kmalu dovolj in postavil se je tujcu po robu. Sledila je seveda neizbežna napoved dvoboja. Obojestransko je bilo že vse pripravljeno, kot zahtevajo takšne stvari, ki je nenadoma posegel vmes deželni glavar, starejši in uvidevnejši mož. Prepovedal je dvoboj, ker da ne trpi pretepanja pod svojo streho, in mlada vročkrvneča sta si morala seči v roke in glavarju prišedi, da sta bota. Kranjski plemič je prisegel res odkritosrčno in nasprotniku žalivše tudi odpustil. Rodriguez pa le z nevoljo in godrnjanjem.

Pozneje dni Bernardin, kljub dobljeni prilegi, ni imel miru. Vse pogostejše je opazal, da ga zasledujejo sumljive osebe, da ga nadlegujejo in izživajo. Jasnje je bilo, da imajo pri vseh teh nevšečnostih svoje umazane prste

»Moderno« vojskovanje pred 2200 leti

Kitajci so okrog leta 300 pred Kr. r. iznašli bolni voz, ki je nekakšen predhodnik sedanjih oklepnih vozov in tankov. Kitajski oklepni voze je bil spredaj z debelimi brni zavarovan s priro puščic. Vanj so bili vpreženi štirje konji, ki so bili pokriti s prenimi oklepi in usnatimi odejami. Na tem vozu je bilo po 15 vojakov, ki so bili ekriti za brni in so bili oboroženi s sulicami in sekirami. Pred oklepnimi vozovi je korakala pehota in nato je jezдила konjenica, ki je morala pripraviti vrzel v sovražnikovih vrstah, da je naredila prostor za oklepne vozove.

Zmešan račun

V neko slaščičarno je prišel gospod in je na rotil eladoled. Ko mu ga je natakar že prinášal, se je premislil in je dejal:

»Premislil sem se. Pa mi, prosim, prinesite rajši kozarec čaja. Saj stane prav toliko kakor eladoled.«

Natakar mu prinese čaja. Gospod ga izpije in hoče oditi, a natakar ga ustavi, rekoč:

»Oprostite, pozabili ste plačati!«

»Kako? Saj sem vam vrnil eladoled!«

»Že res, a tudi eladoleda niste plačali!«

»Saj ga tudi pojedel nisem!« odvrne gospod. Natakarju se je zmedlo. Mogoče ima pa gospod prav? In ga je pustil, da je odšel. Kaj pravi, kdo je imel prav?

Črni maček

Osem dni dolgo je trajala bitka za vas. Vsa je bila v kadečih se razvalinah. Le ena sama ilovnata koča je ostala ko po žudežu nedotaknjena. Ko je podčastnik Bruno odprl nizka lesena vrata, je planil z ognjišča velik, črn maček proti njemu. Ali naj bi to kaj pomenilo? A že je bil debeloglavi maček pri njegovem škornju in se drgnil obenj. No, če je tak, naj le ostane tu.

Vojaška kuhinja se je zapeljala na dvorišče. Ko so delili jedajo, je tudi maček dobil svojo skledico. Kaj naglo je polizal juho, in Bruno mu je še enkrat napolnil posodo. Ko je polokal še to, si je oblizoval šape in se je dobrihal vojakom. Rekali so mu Mačur in dozdvevalo se je, da jih razume, čeprav mu je bilo sicer Cuk ime.

»Kako pa je s tem, ali ne pomeni črna mačka nesrečo?« je vprašal kuhar.

»Potem bi bilo pa bolje, če bi ga bili ubili,« je menil nosač jedil.

»A to je maček,« je dognal Bruno, »in maček pomeni srečo!«

Mačur je zamijavkal, češ da je to res. Skočil je v naročje podčastniku in je mežikal v ogenj na ognjišču. Ko se je Bruno ulegel na klop pri peči, se je maček stisnil k njemu in kmalu so trdno zapasli vsi trije vojaki z mačkom vred.

Sredi noči je Bruno začutil, kako ga je nekaj pritisknilo na prsi. In ko se je zbudil, je zagledal mačka. »Vrag te vzemi!« je hotel zakleti, pa je zaslišal, kakor so zunaj pred vrati šepetali tuji glasovi. Brž je poklical dva tovariša, ki sta se koj zdrnila, ko je dal pret na usta in pokazal na vrata. Zdal sta tudi ta dva slišala šepetanje. Pripravili so si puške in vzeli ročne granate. S sunkom je podčastnik odprl vrata. V svitu ognja so zagledali sedem razcapancev, ki so zdaj dvignili roke kvišku. Vojaki so capine razorožili in jih odvedli na postojanko ob gozdu.

Ko je bila zjutraj vojaška kuhinja nared za

škof so osebno prišli na Škofljico in ob asistenci očetov kapucinov blagoslovili studenec. Škofljidani so v spomin na ta veliki dogodek sezidali nad studencem kapelico. Ob priliki te prezidave in popraviljanja pa so zidarji našli na dnu že močno razpadlo truplo španskega viteza.

Od tistega časa se kraj imenuje: »Zegnani studenec.«

odhod in so konji že topotali s kopiti, je črni maček predel okrog vojakov. Spremlil jih je do gozda ko kak pes, nato pa je skrotovitič hrbet in je obstal.

»No, pojdi, muček!« so ga klicali.

A maček je skočil na drevo in je nepremično zrl za vojaki, ki so v oblaku prahu izginili.

Slovenski pregovori o senu

Če je majnika lepo, je dobro za kruh in seno. Če je na sv. Urbana dan lepo, rado suši se poletu seno.

Če je sv. Medard lep, je celo najlonejši kosce primoran, spraviti seno suho in lepo pod streho.

Na tej sliki je 10 napak Kdo jih najde?

Rešitev: 1. sod ima dve vrti; 2. sod ima manjka en obroč; 3. klop je brez nog; 4. napre visi v zraku; 5. enca; 6. krtarica bi morala biti zadaj; 7. zvonček na vratih; 8. ogorjena nima očeh; 9. predhodnik na laticah; 10. grozdje raste na laticah; 11. v okeni; 12. slika nima očeh; 13. predhodnik na laticah; 14. v okeni; 15. slika nima očeh; 16. predhodnik na laticah; 17. zvonček na vratih; 18. krtarica bi morala biti zadaj; 19. zvonček na vratih; 20. slika nima očeh; 21. predhodnik na laticah; 22. v okeni; 23. slika nima očeh; 24. predhodnik na laticah; 25. zvonček na vratih; 26. krtarica bi morala biti zadaj; 27. zvonček na vratih; 28. slika nima očeh; 29. predhodnik na laticah; 30. v okeni; 31. slika nima očeh; 32. predhodnik na laticah; 33. zvonček na vratih; 34. krtarica bi morala biti zadaj; 35. zvonček na vratih; 36. slika nima očeh; 37. predhodnik na laticah; 38. v okeni; 39. slika nima očeh; 40. predhodnik na laticah; 41. zvonček na vratih; 42. krtarica bi morala biti zadaj; 43. zvonček na vratih; 44. slika nima očeh; 45. predhodnik na laticah; 46. v okeni; 47. slika nima očeh; 48. predhodnik na laticah; 49. zvonček na vratih; 50. krtarica bi morala biti zadaj; 51. zvonček na vratih; 52. slika nima očeh; 53. predhodnik na laticah; 54. v okeni; 55. slika nima očeh; 56. predhodnik na laticah; 57. zvonček na vratih; 58. krtarica bi morala biti zadaj; 59. zvonček na vratih; 60. slika nima očeh; 61. predhodnik na laticah; 62. v okeni; 63. slika nima očeh; 64. predhodnik na laticah; 65. zvonček na vratih; 66. krtarica bi morala biti zadaj; 67. zvonček na vratih; 68. slika nima očeh; 69. predhodnik na laticah; 70. v okeni; 71. slika nima očeh; 72. predhodnik na laticah; 73. zvonček na vratih; 74. krtarica bi morala biti zadaj; 75. zvonček na vratih; 76. slika nima očeh; 77. predhodnik na laticah; 78. v okeni; 79. slika nima očeh; 80. predhodnik na laticah; 81. zvonček na vratih; 82. krtarica bi morala biti zadaj; 83. zvonček na vratih; 84. slika nima očeh; 85. predhodnik na laticah; 86. v okeni; 87. slika nima očeh; 88. predhodnik na laticah; 89. zvonček na vratih; 90. krtarica bi morala biti zadaj; 91. zvonček na vratih; 92. slika nima očeh; 93. predhodnik na laticah; 94. v okeni; 95. slika nima očeh; 96. predhodnik na laticah; 97. zvonček na vratih; 98. krtarica bi morala biti zadaj; 99. zvonček na vratih; 100. slika nima očeh; 101. predhodnik na laticah; 102. v okeni; 103. slika nima očeh; 104. predhodnik na laticah; 105. zvonček na vratih; 106. krtarica bi morala biti zadaj; 107. zvonček na vratih; 108. slika nima očeh; 109. predhodnik na laticah; 110. v okeni; 111. slika nima očeh; 112. predhodnik na laticah; 113. zvonček na vratih; 114. krtarica bi morala biti zadaj; 115. zvonček na vratih; 116. slika nima očeh; 117. predhodnik na laticah; 118. v okeni; 119. slika nima očeh; 120. predhodnik na laticah; 121. zvonček na vratih; 122. krtarica bi morala biti zadaj; 123. zvonček na vratih; 124. slika nima očeh; 125. predhodnik na laticah; 126. v okeni; 127. slika nima očeh; 128. predhodnik na laticah; 129. zvonček na vratih; 130. krtarica bi morala biti zadaj; 131. zvonček na vratih; 132. slika nima očeh; 133. predhodnik na laticah; 134. v okeni; 135. slika nima očeh; 136. predhodnik na laticah; 137. zvonček na vratih; 138. krtarica bi morala biti zadaj; 139. zvonček na vratih; 140. slika nima očeh; 141. predhodnik na laticah; 142. v okeni; 143. slika nima očeh; 144. predhodnik na laticah; 145. zvonček na vratih; 146. krtarica bi morala biti zadaj; 147. zvonček na vratih; 148. slika nima očeh; 149. predhodnik na laticah; 150. v okeni; 151. slika nima očeh; 152. predhodnik na laticah; 153. zvonček na vratih; 154. krtarica bi morala biti zadaj; 155. zvonček na vratih; 156. slika nima očeh; 157. predhodnik na laticah; 158. v okeni; 159. slika nima očeh; 160. predhodnik na laticah; 161. zvonček na vratih; 162. krtarica bi morala biti zadaj; 163. zvonček na vratih; 164. slika nima očeh; 165. predhodnik na laticah; 166. v okeni; 167. slika nima očeh; 168. predhodnik na laticah; 169. zvonček na vratih; 170. krtarica bi morala biti zadaj; 171. zvonček na vratih; 172. slika nima očeh; 173. predhodnik na laticah; 174. v okeni; 175. slika nima očeh; 176. predhodnik na laticah; 177. zvonček na vratih; 178. krtarica bi morala biti zadaj; 179. zvonček na vratih; 180. slika nima očeh; 181. predhodnik na laticah; 182. v okeni; 183. slika nima očeh; 1

Miklova Zala

509

Davorinu so se zaiskrile oči, zakaj novi spomini so mu sekali v skeleče rane. Zala pa je tedaj odgrnila svoj ovoj z nad oči, pogledala Mirka v obraz in nadaljevala z izpremenjenim glasom: »Tukaj podaja tebi, Mirko, ono znano podoba tvoja — Zala!« Vsi so kot obstali in se zagledali v lepe oči nesrečne Mirkove neveste in žene.

510

Mirko je spoznal mili glas svoje žene in njeno obličje ter se jokaje oklenil njenega života. Vsi drugi so jo kar obstopili, vsak bi rad govoril z njo, saj so jo vsi tako ljubili. Zdaj so ji poljubovali roke, zdaj raztrgano obleko, vsak bi bil rad čim bližje njej, vsak bi ji rad pogledal v lice. Ne, njeno lice se kljub težki sužnosti ni spremenilo.

511

Tudi Davorin se ji je približal. Ali ko ga zagleda Zala, ostrmi vsa začudena nad nesrečnim človekom. Objame ga in poljubi s solznimi očmi v čelo, češ on ji je bil edini pomočnik, edini rešitelj njenega moža, a sedaj je zato — berač in nesrečen ubožec. Vsem se je milo storilo tako priznanje in pomilovali so usodo Davorinovo, kamor ga je pahnila Almira.

SPORT

Evropsko plavalno prvenstvo

Statističar H. Borowik o najboljših rezultatih

Nekaj te preseneti, ko gledaš tabelo letošnjih najboljših plavalnih izidov v Evropi: lepo število plavalcev s hladnega severa je v ospredju. Ne preseneča to za ženski plavalni šport, saj smo se priprave na olimpijadi v Berlinu in tudi na poznejših prireditvah, da imajo na Nizozemskem in Danskem dolgo vrsto deklet z znano Ragnhild Hvegerjevo na čelu, ki so v vodi tako hitre, da jih je težko dohajati. Med moškimi pa naletimo na nekatere Švede, o katerih smo tekem sezono bol poredkoma čitali.

Znani športni statističar v Berlinu Hans Borowik, ki je imel pač več virov pri rokah kot mi v Ljubljani, je sestavil pregled letošnjih najboljših evropskih plavalnih izidov in ugotovil, da je bil najhitrejši na 100 m prosto Per Olaf Olsson (Švedska). Njegova znamenja znaša 58,6 sek., kar je za dve sekundi slabše od svetovnega rekorda (56,4). Razlika dveh sekund ni majhna, nikdo pa ne bi mogel trditi, da je Olssonov čas slab. Pod minuto je plaval samo še Madžar Tatos, ki je na drugem mestu s časom 59,8 sek. Nadaljni vrstni red najhitrejših na 100 m je naslednji: Köninger (Nemčija) 1:00,5, Csik (madžarski olimpijski prvak l. 1936.) 1:00,6, Costa (Italija) 1:00,7, Miloslavčič (Hrvateka) 1:00,8. S tem bi bila lista tistih, ki so plavalili pod 61 sekundami, izčrpana.

Na ostalih progah je vrstni red najboljših evropskih plavalcev tale:

400 m prosto: 1. Tatos (Madžarska) 4:45,4 min., 2. Björn Borg (Švedska) 4:58,2, 3. Lilja (Švedska) 4:59,2, 4. Žižek (Italija) 4:59,3.

1500 m prosto: 1. Tatos (Madžarska) 19:54,6 min., 2. Jamson (Švedska) 20:35,6, 3. Močan (Italija) 20:52, 4. Björn Borg (Švedska) 20:58.

200 m prsno: 1. Rothmann (Švedska) 2:46,5, 2. Temke (Nemčija) 2:47,4, 3. Szegedi (Madžarska) 2:47,8, 4. Klinge 2:48,7.

100 m hrbtno: 1. Siwas (Portugalska) 1:09,0, 2. Schröder (Nemčija) 1:10,4, 3. Olsson (Švedska) 1:10,5, 4. Pereson (Švedska) 1:11,4.

To bi bila približna elika letošnjih Pozeidonovih izvoljencev. Pravimo približna, zakaj upoštevani so izidi, ki so bili doseženi v različnih okoliščinah: v bazenih s težko in lahko vodo, v dolgih in kratkih, v letnih in zimskih. Znano pa je, da dosežejo v kratkih bazenih boljše čase, ker pridobijo na obratih. Kajpada bi bil vrstni red drugačen, če bi se vsi ti mojstri zbrali k evropskemu plavalnemu prvenstvu.

Šport v kratkem

Precej državnih prvakov se je udeležilo lahko-atletskih tekem v Piacenzi. Dosegli so naslednje izide: 110 m z zaprekami: Facchini 15,2, 1500 m Vitale 3:57, 800 m Bard 1:56, 10.000 m Beviaqua 31:55, višina Campagner 1,85 m, krogla: Bertocchi

13,99 m, ekok s palico: Romeo 3,80 m, disk Consonini 51,69 m. Sleđnji rezultat je najboljši med vsemi!

V Belgradu so priredili v nedeljo nogometno tekmo med vojski nemških posadk iz Sofije in Belgrada. Izid je bil neodločen 3:3.

Tudi Svicarji so imeli glavno skušnjo. Nemci in Svicarji se pridno pripravljajo na mednarodno nogometno tekmo, ki bo prihodnjo nedeljo v Bernu. O nemški reprezentanci smo že poročali, da je igrala v nedeljo za poizkušnjo v Stuttgartu in zmagała nad tamošnjim prvakom Kickerson s 7:0. Tudi Svicarji so postavili na noge 11 najboljših, vlogo nasprotnika pa so poverili FC Grenchenu. Reprezentativno moštvo je zmagało z 1:0, edini gol pa je padel že v prvih minutah.

Zins hitrejši od Borgia. Na koncu plavalne sezone je vendarle padla znamenja, ki jo bomo vpisali v razpredelnico evropskih plavalnih rekordov. O francoskem prvaku Lucienu Zinsu čitamo, da je postavil v Troyesu izborno znamenja v plavanju na 400 m hrbtno 5:15,6! S tem je prekosil samega švedskega mojstra Björna Borgia, ki je postavil leta 1939. evropski rekord na tej progi s časom 5:19,9.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18,15, ob nedeljah in eraznikih ob 10,30, 14,30, 16,30, in 18,75

Monumentalno filmsko delo po romanu Tomaza Grossija:

Marco Visconti — Knez Marko

Odlomki iz talinske knjige o srednjem veku, iz dobe, ki nam pripoveduje o ljubzni in sovraštvu. V glavni vlogi: Carlo Ninchi, Mariella Lotti, Roberto Villa in drugi.

KINO SLOGA - TFL, 27-30

Pretrseljiva žalolgra zanelane deklice

Speča lepota

Najnovejši film ljubljenske občinstva LUISE FERIDE

V ostalih vlogah: Amedeo Nazzari, Osvaldo Valenti

KINO MATICA - TEL. 22-41

Ljubavna pustolovščina slavnega igralca in tajna ljubezen ene najlepših aristokratinj tedanje dobe

KEAN

po A. Dumasovem dramskem delu.

Rossano Brazzi, Germana Paolieri, Mariella Lotti

KINO UNION - TEL. 22-21

Prodamo

Strešno lepenko

domačega izdelka, vse

debelost — dobavlja

Jos. R. PUH, Ljubljana,

Gradaška ul. 22, Tel. 25-13

Vajenci

Vajenca

ki ima veselje do pre-

cizne mehanike, sprej-

mem takoj. Naslov v upr.

»Slovenca« pod št. 5640.

Službe

Dobe:

Iščem dekle

za takoj, k trem osebam. Pogoj: poštenost in zanesljivost. Vprašati od 12—4. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5639.

Dijaki

Dijaki! Dijakinje!

Pohitite, sola se je začela: 6 legitimacij in 1 razglednica 20 lir. Ugodnost traja samo mesec dni. Se pripravite! Kocmur Marjan, fotografija, Društvena ulica 34, Prešernova 9.

Berite

Slovenca

in oglašujte v njem!

Službe

Istejo:

Mlada postrežnica

išče zaposlenja za dopoldne. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Poslana in čista« 5635.

Kupimo

Pisalni stroj, gramofon

in plošče, dobro ohranjene ali pa v neuporabnem stanju, kupuje in plača najvišje dnevne cene: »EVEREST«, Prešernova ulica 44. (k

Objave

Za tvrdko Anton Kovačič

splošno pečarstvo, se vsa naročila sprejemajo v restavraciji »Sestica« pri blagajničarki. — Prosim stranke, da se poslužujejo tega naslova, o

Zahvala

Ob smrti svojega nepozabnega soproga in očeta, gospoda

Kukoviča Kazimirja

izražam svojo najtoplejšo zahvalo najvišjim predstavnikom civilne in vojaške oblasti, posebno Kr. kvesturi, čč. duhovščini ter vsem prijateljem, njegovim tovarišem in znanecem, ki so ga počastili na zadnji poti, kakor tudi vsem darovalcem vencov, Pota Božje previdnosti so neprevidljiva.

Ljubljana, 12. okt. 1942.

Pavla Kukovič s sinom

V ponedeljek, dne 12. oktobra 1942, ob šestih zvečer je izročil svojo dušo Vsemogočnemu, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, gospod

Ivan Lovšin

prodekan, duh. svetnik in župnik v Planini

Materi zemlji bomo izročili zemeljske ostanke rajnega gospoda župnika danes, 15. oktobra, ob 10 dopoldne s sv. mašo na farno pokopališče v Planini. Vsem gospodom priporočamo rajnega v pobožno molitev.

Planina, dne 12. oktobra 1942.

Cerkniška dekanijska duhovščina.

A. Fogazzaro:

12

Palača ob jezeru

Grof je nekaj časa molčal, nato pa je tiho dejal:

»Vaša mater sem videl zadnjikrat eno leto pred njeno poroko. Pozneje mi je večkrat pisala in vi ste bili glavni predmet v teh pismih. Zato torej poznam toliko podrobnosti iz vašega življenja. Po letu 1858 pa so me obveseli prijatelji, ki jih imam v Milanu. Zdaj vam je brez dvoma lahko razumljivo, kako to, da ste našli tukaj opremo vaše matere. Spominjajo me na najbolj krepkosti in najbolj spominjajo vredno osebo, ki me je počastila s tem, da mi je naklonila svoje prijateljstvo.

Silla je iztegnil obe roki proti njemu, ne da bi dvignil glavo z mize.

Grof mu jih je ljubeče stisnil in jih nekaj časa držal med svojimi.

»Torej?« je vprašal.

»Oh!« je odvrnil Silla in dvignil glavo.

S tem je povedal vse.

»Dobro,« je izjavil grof: »zdaj pojdite ven, pojdite na zrak. Poklical bom tajnika, naj vas spremlja.

Pozvonil je in dal poklicati Steineggeja. Ta je takoj prihitel in se uslužno stavil mladencu na razpolago. Izjavil je, da se čuti počasnega, da mu sme biti na uslugo. Dejal je, da se mu zdi, da je prelahko oblečen, da bi mogel sprejeti to čast. Ko ga je Silla v tem oziru pomiril, ga je tajnik odvedel iz Palače, globoko se priklanjajoč pri vsakih vratih. Komaj pa sta stopila skozi vrata z dvorišča na cesto, se je njegovo vedenje popolnoma spremenilo. Prijel je mladenci pod pazduho in dejal:

»Pojdiva v R... Treba je, da se nekoliko okrepčava.«

»Ne,« je raztreseno dejal Silla, ki ni vedel, pri čem da je.

»O, nikar ne recite ne. Zelo resni ste in tudi jaz sem prav tako resen.«

Steinegge je obstal, si prižgal cigaro, puhnil dim pred se, udaril z desnico tovariša po ramenu in dejal:

»Danes je dvajset let, odkar mi je umrla žena.«

Stopil je korak naprej, nato se je obrnil in gledal mladenci s prekrizanimi rokama, s stisnjenimi ustnicami in namrščenimi obrvmi.

»Pojdiva! Hočem vam pripovedovati o tem.«

Prijel je zopet spremljevalca pod roko in korakal po cesti z nenavadno dolgimi koraki. Od časa do časa pa je zopet obstal.

»Leta 1848 sem se boril za svojo domovino. Zapustil sem avstrijsko službo in se boril v Nassau za svobodo. Ko se je zadeva končala, so me milostno vrgli preko meje z ženo in hčerko. Odsel sem v Švico. Tam sem delal kakor živina s krampom na železniški progi. Nič ne rečem, bilo je to častno. Sem sicer iz dobre družine in sem bil »Rittmeister«, a vseeno nič ne de. Štejem si v čast, da sem delal s svojimi rokami. Zlo je bilo v tem, da nisem zaslužil dovolj. Žena in hčerka sta morali stradati! S pomočjo nekaterih rojakov smo odšli v Ameriko. Da, gospod, bil sem tudi v Ameriki, v New Yorku. Prodajal sem pivo in precej zaslužil. Godilo se nam je dobro. Es war ein Traum! Res, bile so sanje. Moja žena pa je zbolela od domotožja. V New Yorku se nam je dobro godilo; zaslužil sem mnogo in imeli smo mnogo prijateljev. A kaj pomaga vse to? Odpovali smo in dospeli v Evropo. Pisal sem svojimi sorodnikom, ki se imajo za zelo verne. Tudi jaz sem katoličan, a ne maram duhovnikov. Niso mi odgovorili. Kaj jim je bilo mar, če moja žena umre? Pisal sem njenim sorod-

nikom. Kako smešno! Ti so me sovražili, ker so mislili, da sem bogat. Kar se očetu ni posrečilo rešiti, je zasegla država. Vendar pa je svak prišel v Nancy, kjer sem se začasnó nastanil. Žena je odpotovala z otrokom v nadi, da bo kmalu ozdravela in se potem zopet vrne k meni. Spremljal sem jo do meje. Bila je zelo slaba. Opoldne sva se morala ločiti. Malo prej pa me je objela in dejala: Andrej, videla sem od daleč domovino. Dovolj je. Ostanimo skupaj. — Razumete, gospod? Hotela je umreti pri meni. Osem dni pozneje...«

Steinegge je končal svoje pripovedovanje s pomenljivo kretnjo in začel divje kaditi. Silla je molčal; morda niti ni slišal tajnikovega pripovedovanja.

»Zeniin sorodniki,« je nadaljeval, »so vzeli deklico k sebi. Bilo je to zelo dobro, ker ni dvoma, da bi se mala ne počutila dobro pri meni. Ta zavest mi je olajšala ločitev in mi pomagala prenašati osamelost. Vedite pa, da mi nikdar niso ničesar sporočili o njej. Pisal sem ji vsakih štirinajst dni a nisem nikdar dobil odgovora. Zdaj ji že dve leti ne pišem več. Morda je niti ni več na svetu. Kaj je to? Pijem, kadim in se smejem...«

Po tem filozofskem zaključku je tajnik umolknil. Noč je bila temna. Cesta je vodila preko pobočja pokritega z grmičevjem, od Palače do prvih očrnelih hišic v vasi R... Jezero je mirovalo. V Palači so bila razsvetljena okna knjižnice in dve drugi na isti strani v drugem nadstropju. Preden je cesta zavila v vas so jo obrobili na obeh straneh nizki obzidki, za katerimi so se videle murve in koruza.

»Kam greva?« je vprašal Silla, ko sta se približala vasi.

»Samo še par korakov,« je odvrnil Steinegge in mu hotel s tem vlti poguma.

»Hvaležen bi vam bil, če ostaneva tukaj,«

Steinegge je vzdihnil.

»Kakor hočete. Vrniva se nekoliko nazaj.« Vrnila sta se po cesti do kraja, kjer se je nehal obzidek in sedla v travo ob vznožju hriba.

»Storim vse, kar želite, gospod,« je izjavil tajnik. »A to je slabo, da ne pijete. V urah žalosti so prijatelji redki, vino pa je najbolj zvest prijatelj. Ne smete ga zapostavljati. Po-kažite mu, da ga radi vidite, tedaj vam bo božal srce. Če ga prezirate, vas bo ob prvi priliki, ko ga boste potrebovali, ugriznilo.«

Silla ni odgovoril.

V dušnem razpoloženju, v kakršnem je bil v tem trenutku, je bilo tako prijetno opazovati noč brez zvezd in brez meseca. Iz doline je vel hladen vetrič, prepojen z vonjem po gozdu.

Sedela sta tukaj šele nekaj trenutkov, ko sta zaslišala na desni med hišicami zamlkel šum številnih korakov, ki je dospel v njuno bližino in nato utihnil.

»Hoj, Angelca!« je zaklical nekdo.

Tišina.

»Hoj, Angelca!«

V bližini se je odprlo okno in ženski glas je odgovoril:

»Kaj hočete?«

»Ničesar. Prišli smo semkaj na svež zrak kakor gospoda in hočemo nekoliko poklepetati.«

»Vražji pijanci! Je to čas za klepetanje? Mar bi bili ostali v gostilni in tam klepetali.«

»Tam je prevročje je ugovarjal drugi.

»Tukaj na zidu je prijetnejše. Kako prijetno boža ta hladen vetrič. Kako morete spati ob tako krasnem večeru. Zares je nesrametno, kdor zdaj tiči v postelji. Niti stavec v Palači nocoj še ni šel spat. Ali ne vidite, da ima še luč?«